

Strateška studija o utjecaju na okoliš
Operativnog Programa iz područja
konkurentnosti i kohezije za financijsko
razdoblje Europske unije 2014.-2020.

NETEHNIČKI SAŽETAK

Zagreb, lipanj 2014.

Nositelj:

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Nositelj: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
Račkoga 6, 10 000 Zagreb

Izrađivač: DVOKUT ECRO d.o.o.
Trnjanska 37, 10 000 Zagreb

Naslov: Strateška studija o utjecaju na okoliš Operativnog Programa iz područja konkurentnosti i kohezije za financijsko razdoblje Europske unije 2014.-2020. – NETEHNIČKI SAŽETAK

Voditeljica izrade: *Ivana Šarić, dipl. ing. biol. – ekologija*
(1.1., 1.2., 3., 4., 5., 9., 10., 11.)

Radni tim:

Mr. sc. Gordan Golja, dipl.ing.kem.
(1.1., 1.2., 2.1. i 2.2. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Marta Brkić, dipl. ing. agr. - uređenje krajobraza
(1.1., 1.2. i 2.3. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom, 6.13.)

Vjeran Magjarević, dipl. ing. fiz.
(2.1. i 2.2. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Ivan Juratek, mag. ing. kraj. arh.
(2.3. i 2.9. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Mr. sc. Konrad Kiš, dipl. ing. šum.
(2.4. i 2.5. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Ines Geci, dipl. ing. geol.
(2.6.1. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Tomislav Hriberšek, dipl. ing. geol.
(2.6.2. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Jelena Fressl, dipl. ing. biol.
(2.7. i 2.8. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Tajana Uzelac Obradović, dipl. ing. biol. - ekologija
(2.8. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Katarina Bulešić, mag. geog.
(2.10. i 2.11. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Mario Pokrivač, struč. spec. ing. sec.-zaštita okoliša, dipl. ing. prom., ing. el.
(2.12.)

Ines Rožanić, MBA
(2.13.)

Daniela Klaić Jančijev, dipl.ing.biol.
(2.14. s pripadajućim utjecajima, mjerama i monitoringom)

Glavna ocjena (poglavlje 7.)

Voditeljica izrade: *Ivana Šarić, dipl. ing. biol. - ekologija*

Radni tim:

Marta Brkić, dipl. ing. agr. - uređenje krajobraza

Mr. sc. Konrad Kiš, dipl. ing. šum.

Tajana Uzelac Obradović, dipl. ing. biol. - ekologija

Jelena Fressl, dipl. ing. biol. - ekologija

Daniela Klaić Jančijev, dipl.ing.biol.

Konzultacije i podaci: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

Direktorica: *Marta Brkić, dipl. ing. agr. - uređenje krajobraza*

SADRŽAJ

UVOD	2
1. PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA OPKK-A	5
2. PREGLED MOGUĆIH UTJECAJA OPKK-A NA OKOLIŠ	23
2.1. KLIMATSKE PROMJENE	23
2.2. ZRAK	24
2.3. KRAJOBRAZ	25
2.4. TLO I POLJOPRIVREDA	26
2.5. ŠUME I ŠUMARSTVO.....	27
2.6. PODZEMNE VODE	28
2.7. POVRŠINSKE VODE	28
2.8. BIOLOŠKA RAZNOLIKOST	29
2.9. ZAŠTIĆENA PODRUČJA	33
2.10. KULTURNA BAŠTINA.....	36
2.11. STANOVNIŠTVO	36
2.12. ZDRAVLJE LJUDI	37
2.13. OTPAD.....	38
2.14. MOGUĆI PREKOGRANIČNI UTJECAJ	38
2.15. MOGUĆI KUMULATIVNI UTJECAJI.....	39
3. GLAVNA OCJENA PRIHVATLJIVOSTI OPKK-A NA EKOLOŠKU MREŽU	45
3.1. ZAKLJUČAK O UTJECAJU OPKK-A NA EKOLOŠKU MREŽU	45
3.2. MJERE UBLAŽAVANJA UTJECAJA NA EKOLOŠKU MREŽU	46
4. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA	49
5. PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA	64

UVOD

Operativni program iz područja konkurentnosti i kohezije za financijsko razdoblje Europske unije 2014.-2020. (OPKK) obuhvatit će aktivnosti iz deset tematskih ciljeva predviđenih Uredbom EK o Strukturnim instrumentima za razdoblje 2014.-2020. te predstavlja okvir za korištenje sredstava iz strukturnih instrumenata za navedeno financijsko razdoblje.

Nositelj izrade OPKK-a je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU), u skladu s člankom III. Odluke Vlade Republike Hrvatske o operativnim programima za financijsko razdoblje Europske unije 2014.-2020 i tijelima zaduženima za njihovu pripremu od 29. kolovoza 2013.g.

MRRFEU također je i tijelo nadležno za provedbu postupka strateške procjene utjecaja OPKK-a na okoliš (SPUO).

Prije provođenja postupka SPUO dobiveno je Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Uprave za zaštitu prirode (MZOIP UPP) da je za predmetni OPKK potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti OPKK-a za ekološku mrežu. (Klasa: UP/I-612-07/13-71/128; Ur. broj: 517-07-2-2-13-4, 31. listopada 2013.) Rješenjem je ocijenjeno je da se ne može isključiti vjerojatnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže tijekom njegove provedbe posebice prilikom provedbe aktivnosti iz Tematskih ciljeva 4, 5, 6 i 7 te da se Glavna ocjena prihvatljivosti operativnog programa za ekološku mrežu provodi u okviru postupka strateške procjene utjecaja na okoliš.

Postupak SPUO započeo je 7. studenog 2013.g. donošenjem Odluke o provođenju postupka Strateške procjene utjecaja na okoliš Operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije za financijsko razdoblje europske unije 2014.-2020. u kojoj je određen i redoslijed radnji koje će se provesti u sklopu tog postupka.

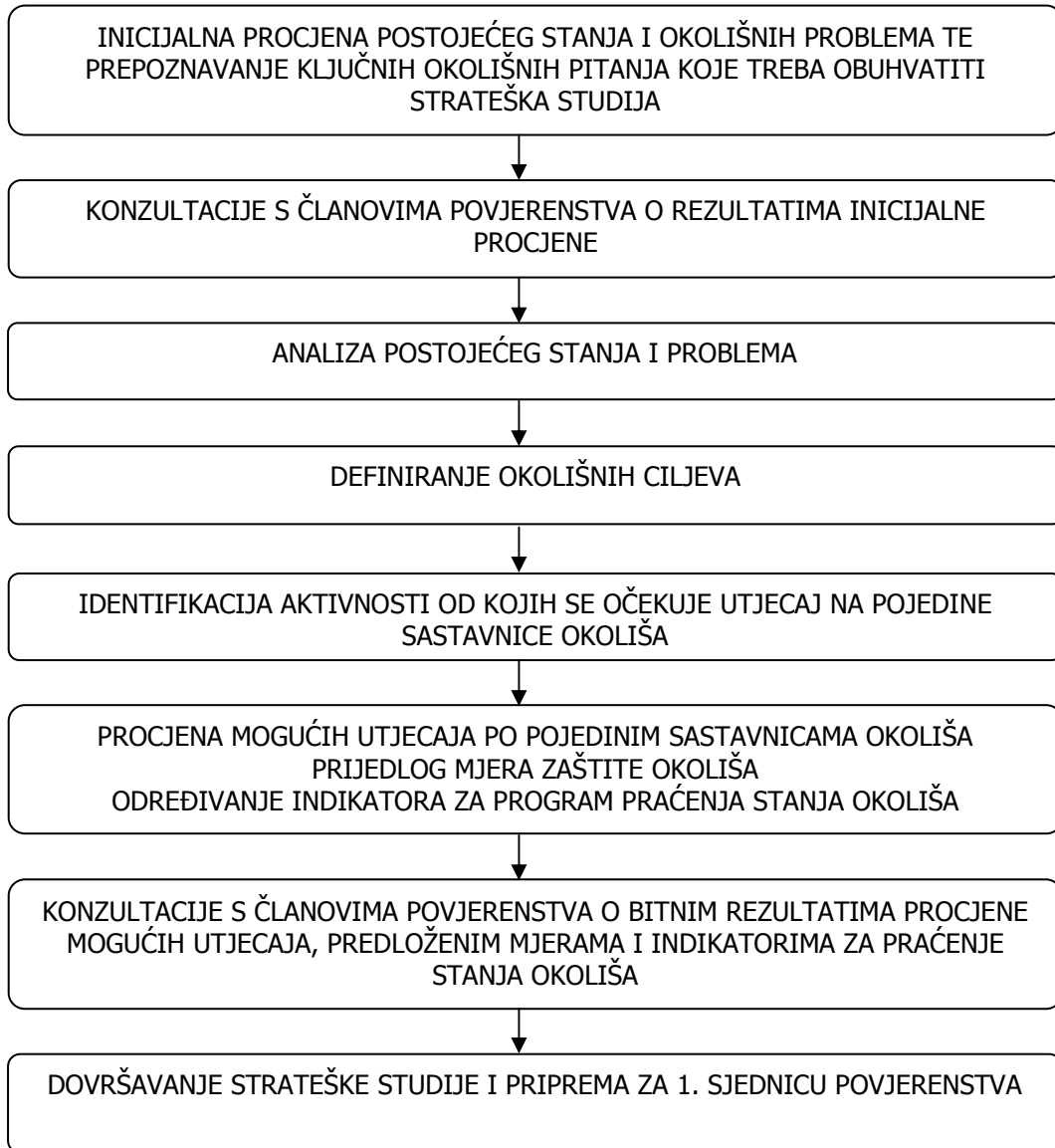
Prva radnja u ovom postupku bila je određivanje sadržaja strateške studije. *Strateška studija o utjecaju na okoliš Operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije za financijsko razdoblje europske unije 2014.-2020.* izrađuje se kao stručna podloga za provedbu postupka SPUO. Strateškom studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom OPKK-a, te predlažu mjere zaštite okoliša i program praćenja ovisno o prepoznatim utjecajima.

Postupak određivanja sadržaja strateške studije započeo je davanjem Informacije o provedbi postupka određivanja sadržaja strateške studije za OPKK dana 8. studenog 2013.g. (Klasa: 910-11/13-01/03; Ur. broj: 538-03/4-11-13-11). Tijekom ovog postupka zatražena su mišljenja tijela o sadržaju Strateške studije na osnovu kojih je određen sadržaj Studije, te je održana rasprava u svrhu usuglašavanja mišljenja i utvrđivanja konačnog sadržaja strateške studije. Javnost je o ovom postupku bila informirana Informacijom o provedbi postupka određivanja sadržaja strateške studije o značajnom utjecaju OPKK-a koja je bila objavljena na internetskim stranicama MRRFEU u razdoblju od 8. studenog do 8. prosinca 2013.g. Odluka o sadržaju strateške studije donesena je u veljači 2014.g. (Klasa: 910-11/13-01/03; Ur. broj: 538-03/4-11-14-13, 3. veljače 2014.g.).

Sadržaj strateške studije prati obavezan sadržaj propisan Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš s napomenom da su pojedina poglavlja obrađena u skladu s rezultatima inicijalne procjene postojećeg stanja i okolišnih problema te prepoznavanje ključnih okolišnih pitanja koje treba obuhvatiti strateška studija i konzultacija s članovima Savjetodavnog stručnog povjerenstva.

Izrađivač Strateške studije je tvrtka Dvokut ecro d.o.o. iz Zagreba koja posjeduje Rješenje MZOIP-a o suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša i izradu strateških studija.

Izrada Strateške studije provedena je u više faza tijekom kojih je bila ostvarena uska suradnja izrađivača strateške studije s nositeljima izrade OPKK-a o bitnim nalazima mogućih utjecaja na okoliš i povezanosti s aktivnostima koje se predviđaju OPKK-om:

Strateška studija izrađena je uzimajući u obzir verziju OPKK-a iz svibnja 2014.g.

Slijedom konzultacija institucija RH nadležnih za izradu OPKK-a sa službama Europske komisije, tijekom lipnja i srpnja 2014.g. izvršene su izmjene OPKK-a u odnosu na verziju iz svibnja 2014.g. Konkretnije, u verziji OPKK-a iz srpnja 2014.g. došlo je do sljedećih izmjena u organizaciji prioriternih osi u odnosu na verziju OPKK iz svibnja 2014.g.:

- Prioritetna os 5 iz verzije OPKK-a iz svibnja 2014.g. je u verziji OPKK-a iz srpnja 2014.g. razdvojena u dvije zasebne Prioritetne osi (PO5 i PO6), međutim opis aktivnosti pa tako i relevantnih utjecaja ostao je nepromijenjen;

- Prioritetna os 7 iz verzije OPKK-a iz svibnja 2014.g. je u verziji OPKK-a iz srpnja 2014.g. razdvojena u dvije zasebne Prioritetne osi (PO8 i PO9), međutim opis aktivnosti pa tako i relevantnih utjecaja ostao je nepromijenjen;
- U verziji OPKK-a iz srpnja 2014.g. došlo je do isključivanja aktivnosti vezanih uz Tematski cilj 11 u odnosu na verziju iz svibnja 2014.g. Međutim, za aktivnosti koje su se u verziji OPKK-a iz svibnja 2014.g. odnosile na Tematski cilj 11 je ionako ocijenjeno da nemaju utjecaja na okoliš (vidi Tablicu 2, str 33., Prioritetna os 7, Investicijski prioritet 11.4)

Sektori unutar kojih će se financirati pojedini projekti nisu su mijenjali. Dakle svi sektorski pritisci i tipovi projekata koji su navedeni u verziji OPKK-a iz svibnja 2014.g., pa tako i obrađeni u ovoj Strateškoj studiji, zastupljeni su ujedno i u verziji OPKK-a iz srpnja 2014.g. Također, verzija OPKK-a iz srpnja 2014.g. ne uključuje dodatne sektore/aktivnosti u odnosu na one sadržane u verziji OPKK-a iz svibnja 2014.g.

1. PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA OPKK-a

OPKK-om se u ovom programskom razdoblju planiraju ulaganja u jačanje gospodarstva, ICT tehnologiju, jačanje poslovne konkurentnosti, promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, gospodarenje otpadom, upravljanje vodama, kao i zaštićenim područjima, promet, te socijalnu i zdravstvenu infrastrukturu.

OPKK će obuhvatiti aktivnosti iz deset tematskih ciljeva predviđenih uredbom Europske komisije o Strukturnim instrumentima za razdoblje 2014-2020.:

- TC 1 Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija
- TC 2 Jačanje pristupa i korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija
- TC 3 Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika (MSP)
- TC 4 Podrška približavanju prema ekonomiji utemeljenoj na niskim emisijama CO₂ u svim sektorima
- TC 5 Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama, prevencija te upravljanje rizicima
- TC 6 Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa
- TC 7 Promocija održivog prometa te uklanjanje uskih grla na ključnoj infrastrukturi prometne mreže
- TC 9 Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva
- TC 10 Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje
- TC 11 Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i učinkovita javna uprava

OPKK je strukturiran na način da je definirano 8 prioriternih osi unutar kojih su grupe aktivnosti u koje će biti usmjerena ulaganja razvrstane prema prioritetima ulaganja¹ i specifičnim ciljevima kao što je prikazano u nastavku.

---

¹ Prioriteti ulaganja numerirani su na način da prvi broj predstavlja broj tematskog cilja

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
Prioritetna os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija		
1.1.	Poboljšanje infrastrukture i kapaciteta za istraživanje i inovacije, u cilju razvijanja uspješnosti u istraživanju i inovacijama, te promicanje centara za kompetencije, posebice onih od europskog interesa	
1.1.1.	Jačanje infrastrukturnih kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije (IRI) potrebnih za veću znanstvenu izvrsnost	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganja u IRI opremu i infrastrukturu izravno povezanu s provedbom visokokvalitetnih istraživačkih aktivnosti: izgradnja nove, renovacija i razvoj postojeće IRI infrastrukture (uključujući e-infrastrukturu) i uvođenje moderne istraživačke opreme. • Pripremu baze podataka projekata- pružanje podrške u razvoju sve projektne dokumentacije potrebne za uspješnu primjenu i daljnju provedbu projekata infrastrukture IRI-a. • Podrška projektima IR-a Znanstvenih centara izvrsnosti od državne i europske važnosti. Sredstva će se osigurati za provođenje aktivnosti istraživanja, uključujući i kupnju opreme potrebne za provedbu pojedinačnih projekata.
1.1.2.	Poboljšanje hrvatske znanstvene izvrsnosti u Europskom istraživačkom prostoru i na međunarodnoj razini pružanjem podrške IR projektima koje provode znanstveni centri izvrsnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Shema dodjele bespovratnih sredstava za primijenjeno istraživanje, eksperimentalni razvoj i inovacijske projekte koje započinju javne i privatne visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije a provode se u suradnji istraživačkih organizacija usmjereni su na potrebe industrije/poslovnog sektora tako što poboljšavaju utjecaj IR-a na gospodarski rast poboljšavanjem produktivnosti i tehnološke razmjene IR-a. • Podrška projektima Ureda za transfer tehnologije (Technology Transfer Offices - TTOs) s ciljem poticanja suradnje među istraživačkim i industrijskim/poslovnim organizacijama unutar nacionalnog i regionalnog sustava IR-a.
1.1.3.	Jačanje kapaciteta istraživačkih organizacija u svrhu provođenja istraživanja usmjerenih na uspješnu primjenu znanstvenih rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Shema dodjele bespovratnih sredstava za suradnju privatnih i javnih visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija i industrije (uključujući MSP-ove) koje imaju ulogu partnera na projektu kako bi se ubrzalo korištenje novih znanja i tehnologija na nacionalnoj razini, s ciljem rješavanja industrijskih i društvenih problema • Financiranje projekata predviđanja znanosti i tehnologije s ciljem omogućavanja sustavne analize znanstvenih i tehnoloških potencijala Republike Hrvatske. Jedinici će korisnik biti Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa ali analiza će se obavljati u opsežnoj suradnji sa znanstvenim, akademskim i industrijskim dionicima.
1.2.	Promicanje poslovnih ulaganja u istraživanja i inovacije te razvoj veza i sinergija između poduzeća, centara za istraživanje i inovacije i sektora visokog obrazovanja, osobito promicanje ulaganja u razvoj proizvoda i usluga, transfer tehnologija, društvene inovacije, eko-inovacije, aplikacije za javne usluge, poticanje potražnje, umrežavanje, klastere i otvorene inovacije, kroz pametnu specijalizaciju i podržavanje tehnoloških i primijenjenih istraživanja, probnih linija proizvoda, akcija ranog odobravanja proizvoda, napredne proizvodne sposobnosti i primarne proizvodnje, osobito u Ključnim tehnologijama koje potiču razvoj inovacija, te širenje tehnologija opće namjene	

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
1.2.1.	Jačanje kapaciteta poduzeća u IRI-ju	<ul style="list-style-type: none"> • Sheme dodjele bespovratnih sredstava kojima se podupiru ulaganja u istraživanje i razvoj (IR) poduzeća, u stjecanju novih inovacija i korištenju novih tehnologija (osobito KET-ova) u svrhu razvoja novih proizvoda, usluga, procesa i poslovnih modela. • Podrška modernizaciji IR infrastrukture poduzeća s ciljem povećanja potencijala IRI-a doprinijet će ukupnom traženom posebnom rezultatu: povećanje troškova na IR u MSP-ovima i velikim poduzećima. Podržane aktivnosti uključivale bi troškove ulaganja u nematerijalnu i materijalnu imovinu. Budući da je potpora usmjerena na istraživačke infrastrukture privatnih vlasništva koja obavljaju gospodarske aktivnosti, uvjet podrške je da tržište ima pristup podržanoj infrastrukturi i da se spomenutom infrastrukturom upravlja transparentno i bez diskriminacije. • Zajmovi za financiranje projekata društvenih inovacija između privatnih poduzeća, IRI institucija i regionalnih/lokalnih uprava. Financiranje će biti dostupno projektima koji razvijaju inovativne akcije, proizvode ili usluge s društvenim elementom. Troškovi prikladni ovoj akciji uključuju troškove osoblja, kupnju opreme potrebne za provedbu operacije, kao i druge troškove nematerijalne imovine poput industrijskih prava, ili drugi operativni troškovi. • Shema dodjele bespovratnih sredstava za potporu uspostave centara kompetencija. Financiranje će se osigurati za troškove ulaganja u nematerijalnu i materijalnu imovinu, poput ulaganja u zgrade ili zemljišta, gradnju, modernizaciju opreme i objekata koji vrše funkciju centra kompetencija, i pripadajućih operativnih troškova tijekom razdoblja od pet godina.

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
1.2.2.	Poboljšanje i daljnji razvoj inovacijskog okruženja stvaranjem tehnoloških platforma i centara za kompetencije te promocijom klusterskih inicijativa konkurentnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Shema dodjele bespovratnih sredstava kojom se pruža podrška suradničkim projektima unutar centara kompetencija. Jednom kada centar kompetencija počne s radom, ova shema dodjele bespovratnih sredstava ima za cilj poticati suradnju između sveučilišta i industrije i/ili MSP-ova – velikih poduzeća i/ili lokalnih uprava, ovisno o potražnji industrije. Podržane aktivnosti u okviru ove akcije uključuju troškove osoblja (osobito visokokvalificiranog osoblja); troškove opreme, instrumenata, zgrada ili zemljišta; troškove ugovornog istraživanja, stručnog znanja, patenata i ostale troškove prava industrijskog vlasništva, savjetodavne troškove i troškove istovrijednih usluga ili druge poslovne rashode. • Strategije i analiza financiranja (utvrđivanje lanaca vrijednosti, bredniranje, razvoj zajedničkih strategija izvoza za međunarodni IR) i promicanje internacionalizacije, uključujući međudržavnu suradnju, osobito korištenjem Europske kolaboracijske platforme za klustere, i proaktivnim pristupom izravnom inozemnom ulaganju za utvrđena tematska prioritetna područja - polja stručnosti i visokotehnološke sektorske niše definirane strategijom S3. Korisnik akcije bit će Ministarstvo gospodarstva, a ciljne skupine sastojat će se od 12 konkurentnih klastera utvrđenih strategijom S3. • Podrška uspostavi tehnološke mreže za industriju (Technology network for industry - TNI) razvojem i financiranjem operacije tematskih tehnoloških platformi (utvrđenih u strategiji S3). Aktivnosti tehnoloških platformi sastavljenih od znanstvenih i tehnoloških institucija bit će usredotočene na razvoj dugoročnih agendi i smjernica za istraživanje i inovacije koje će se podržati privatnim i javnim sredstvima.
Prioritetna os 2. Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija		
2.1.	Proširenje dostupnosti širokopojasne veze i razvoj brzih mreža te podrška usvajanju nadolazećih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo	
2.1.1.	Razvoj infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa (operatera na tržištu elektroničkih komunikacija) za ulaganje u infrastrukturu širokopojasnih mreža sljedeće generacije, što utječe na dostupnost infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u svrhu maksimalnog povećanja društvenih i gospodarskih dobiti u spomenutim područjima	<ul style="list-style-type: none"> • Financiranje razvoja mreža nove generacije (pokrivenost mrežama nove generacije) u bijelim i sivim područjima - pristupne mreže odnose se na dio mreže koji ide od krajnjih korisnika (domaćinstava, poduzeća i javnih ustanova) i prvog koncentracijskog čvora mreže (kratka posljednja relacija). Mreže pristupa nove generacije sastoje se od svakog infrastrukturnog i tehnološkog rješenja kojim se može omogućiti brz pristup (više od 30 Mbit/s), u skladu s definicijama Digitalne agende za Europu (tehnološki neutralan). Korisnici potpore bit će lokalna i regionalna nadležna tijela (općine, gradovi i županije) iz bijelih i sivih područja mreža nove generacije, a građani, poduzeća i javne ustanove će predstavljati ciljne skupine. Od navedenih ciljnih skupina, prioritet će imati javne ustanove (nacionalni, regionalni i lokalni vladini uredi i podružnice i obrazovne, zdravstvene, kulturne, turističke i pravosudne ustanove), pa poslovne zone, ustanove za podršku poslovanju i poduzeća.

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<ul style="list-style-type: none"> • Financijski razvoj agregacijskih (posredničkih) mreža nove generacije u bijelim i sivim područjima – agregacijske mreže nove generacije prikupljaju podatke iz pristupnih mreža (pristupa nove generacije) prema okosnici mreže i sadrže dio mreže između prvih koncentracijskih čvorova i osnovnih čvorova mreže. • Priprema baze projekata- pružat će pomoć u pripremi projektne dokumentacije, uključujući razvoj obrazovanja i vještina, usmjerene na poboljšanje apsorpcijske sposobnosti mogućih korisnika pristupnih mreža pristupa nove generacije (općina, gradova i županija) i korisnika sheme dodjele bespovratnih sredstava za posredničku mrežu (OIV javnog poduzeća)
2.3.	Jačanje IKT aplikacija za e-vladu, e-nastavu, e-uključivanje, e-kulturu i e-zdravstvo	
2.3.1.	Povećano korištenje IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave razvojem koordinacijske strukture i softverskih rješenja u pogledu IKT-a	<ul style="list-style-type: none"> • Financiranje opreme i softvera za IKT u cilju uspostave Oblaka Vlade • Razvijanje e-aplikacija u ograničenom broju područja od najveće važnosti za učinkovitost hrvatskog gospodarstva i razvoj usluga e-vlade za korištenje građanima (e- Zdravstvo, e-Školstvo, e- Zemljišna uprava, e- Kultura, e- Pravosuđe, e- Uključenost • veliki projekt: E- ŠKOLE
Prioritetna os 3. Poslovna konkurentnost		
3.1.	Promicanje poduzetništva, osobito olakšavanjem korištenja novih ideja u gospodarstvu i poticanjem stvaranja novih poduzeća, također putem poduzetničkih inkubatora	
3.1.1.	Olakšavanje pristupa financiranju za MSP-ove	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava novih i daljnji razvoj postojećih financijskih instrumenata tako da su prikladni za svaku razvojnu fazu poduzeća, u skladu s njihovim specifičnijim zahtjevima
3.1.2.	Stvaranje povoljnih uvjeta za poduzetništvo pružanjem visokokvalitetne podrške poslovanju	<ul style="list-style-type: none"> • Razvijanje usluga namijenjenih MSP-ovima kao što su savjetodavne usluge i obuke, modernizacija poslovnih prostora, po potrebi, (posebice kada se tiče opreme potrebne za poboljšanje pružanja usluga), osposobljavanje osoblja, razvoj posebnih kvalitetnih usluga za MSP-ove i programa obuke • Potpora u postupku poboljšanja kvalitete postojeće, kao i stvaranja nove napredne poslovne infrastrukture, te povezanih poslovnih usluga, ponuđenih poduzetnicima (inkubatori i tehnološki parkovi, uključujući usluge posebno namijenjene startupovima i inovativnim MSP-ovima (do 3-5 godina poslovanja), primjerice u obliku preferencijalnih poslovnih prostora za najam, organizacijske i poslovne savjetodavne podrške, prijenosa znanja i iskustva te tehnoloških rješenja, pomoći u razvijanju poslovnih planova zakupnika, istraživanja i promicanja tržišta, razvoja poslovnih vještina, posredovanja u licenciranju, upravljanja i projektnog upravljanja, programa obuke, certifikacije, savjetodavne pomoći, zajedničkih marketinških napora na trgovačkim sajmovima i izložbama, umrežavanja, podrške u vidu IKT-a i administracije i sl. • Razvoj u fizičkom smislu, te izgradnja SEECELA kao suvremenog centra za obuku koje potiče

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>poduzetničko učenje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potporu kod povećavanja aktivnosti hrvatskih MSP-ova na međunarodnim tržištima u područjima istraživanje stranih tržišta i priprema strategija tržišnog ulaza, razvoj cjelokupnih strategija proširivanja poduzeća, sudjelovanje na sajmovima međunarodne trgovine i ostalim događanjima
3.4.	Podržavanje kapaciteta MSP-ova za procese rasta i inovacija	
3.4.1.	Unapređenje radne uspješnosti i rasta MSP-ova	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje razvoja i ulaganja u modernizaciju proizvodnih tehnologija, opreme i strojeva, uključujući ulaganja koja promiču energetske i resurnu učinkovitost • potpora za nove, inovativne i održive turističke proizvode i usluge, kao i modernizacija postojećih proizvoda i usluga koji doprinose podizanju kvalitete i razvoju turističkih odredišta • potpora poduzećima za ulaganja usmjerena unapređenju kvalitete njihovih proizvoda i/ili usluga ili za uvođenje novih proizvoda, usluga i/ili postupaka • potpora povezana s internalizacijom za cjeloviti ulazak/pristup na strana tržišta • Potpora namijenjena poduzećima koja zadovoljavaju norme i standarde i koja certificiraju proizvode/usluge/postupke kako bi povećali konkurentnost te se plasirali na međunarodna tržišta • potpora razvoju i uspostavi klastera (tj. fokusirati se na tzv. meka ulaganja (razvoj temeljnih planova i ugovora) i, u manjoj mjeri, u opremu i fizičku infrastrukturu, naročito za zajedničku upotrebu svih članova klastera) • posebno promicanje pripreme i provedbe učinkovitih klusterskih razvojnih strategija, studija i analiza sektora u kojem je klaster aktivan, troškovi upravljanja klasterima, uključujući pripremu i provedbu zajedničkih projekata • Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti poduzeća uz pomoć IKT-a (uvođenje i provođenje rješenja e-poslovanja koja im IKT nudi, optimizirajući poslovne postupke, integrirajući poslovne funkcije, organizirajući učinkoviti tijek rada i dr.), poticanje razmjene e-usluga među poduzećima, digitalizaciju poslovnih proizvoda i usluga.
3.4.2.	Poboljšanje inovativnosti MSP-ova	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje ugovornog istraživanja i razvoja novih proizvoda, postupaka ili usluga u korist MSP-ova koje osiguravaju organizacije za istraživanje, razvoj i inovacije, • pružanje potpore za zaštitu i upravljanje pravima intelektualnog vlasništva; • potpora u postupku upravljanja i zaštite prava intelektualnog vlasništva; • poboljšanje spremnosti MSP-ova za inovaciju • potpore MSP-ovima u njihovim predkomercijalnim aktivnostima pa sve do faze prototipa • poticanje komercijalizacije inovativnih proizvoda, usluga i postupaka • potpora za osnivanje inovativnih startupova i spinoutova za visokotehnološka i netehnološka

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>područjapotpore MSP-ovima u ostvarivanju njihovog inovacijskog potencijala uz pomoć ulaganja u postupke prijenosa tehnologije i znanja od znanstvenih i/ili istraživačkih organizacija i ostalih poduzeća</p> <ul style="list-style-type: none"> • poticanje ulaganja u implementaciju tehnoloških rješenja namijenjenih poboljšanju učinkovitosti, aktivnosti pružanja proizvoda i usluga
Prioritetna os 4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije		
4.2.	Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljive energije u poduzećima	
4.2.1.	Povećavanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti izvora energije, kao i smanjenje potrošnje energije u sektoru proizvodne industrije	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj infrastrukture za korištenje obnovljive izvore energije uključujući prelazak s konvencionalnih na alternativne (obnovljive) izvore energije, poput instalacije solarnih kolektora, toplinskih pumpi, visokoučinkovite kogeneracije • Provedba mjera namijenjenih povećavanju razine energetske učinkovitosti (uvođenje sustavnog upravljanja energijom, vršenje energetske pregleda, kontrola analiza potrošnje energije, priprema planova za učinkovitije upravljanje energijom, infrastrukturna ulaganja poput sustava pametnog mjerenja i nabave predmeta koji će doprinijeti postizanju ciljeva povezanih s energetske učinkovitosti, unapređenje trenutno korištenih tehnologija, provedba pilot-projekata) • promotivne aktivnosti
4.2.2.	Poboljšanje učinkovitosti korištenja izvora energije i smanjenje potrošnje energije u privatnom uslužnom sektoru (turizam, privatni uredi i trgovina)	
4.3.	Podržavanje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja obnovljive energije u javnoj infrastrukturi, uključujući zgrade javne namjene, kao i u stambenom sektoru	
4.3.1.	Energetska obnova javnih zgrada i zgrada stambenog sektora energetske razreda D i nižih energetske klasifikacija	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba programa energetske obnove za zgrade (javne namjene i stambene) - promicanje temeljite obnove, uključujući energetske revizije, energetske certificiranje, projektnu dokumentaciju, poticanje sklapanja ugovora o energetske učinku i donošenja fizičkih mjera poput zamjena starih prozora novima, zadovoljavanja minimalnih zahtjeva u pogledu termalne izolacije, rekonstrukcije/ugradnje sustava za grijanje/hlađenje, uvođenja razdjelnika topline, ugradnje svodova za termostat, ugradnje toplinskih pumpi itd. • Ugradnja pametnih mjernih uređaja, uvođenje sustava upravljanja energijom u domaćinstvu • Mjere kojima se promiče gradnja zgrada sa skoro nultom potrošnjom energije • Promicanje korištenja obnovljivih izvora energije primjerice ugradnjom sustava za solarno grijanje, toplana koje rade na biomasu itd., visokoučinkovita kogeneracija na bazi obnovljivih izvora energije, time zamjenjujući konvencionalno korištena goriva i pružajući stabilne i sigurne neovisne izvore energije • Aktivnosti povezane s upravljanjem, edukacijom i komunikacijom: pomoć u uspostavi kapaciteta za energetske mjere u općinama/županijama, priprema planova energetske

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		učinkovitosti na regionalnoj/lokalnoj razini, uvođenje IT-programa za kontinuirano praćenje i analizu potrošnje energije, radionice za širu javnost, edukacija energetskih savjetnika, promotivne aktivnosti
4.3.2.	Unapređenje javne energetske infrastrukture – javna rasvjeta i toplinarstvo	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaganja u toplinsku mrežu- renovacija i modernizacija, uključujući mjere usmjerene smanjivanju gubitka topline, vode i pare • renovacija kotlova i ulaganja u čišće i efikasnije tehnologije, uključujući potencijalni prelazak na korištenje obnovljivih izvora energije (primarno na biomasu) i integraciju bioplina u javni sustav grijanja. • javna osviještenost i informativne kampanje o korištenju sustava toplinarstva • mjere povećavanja učinkovitosti sustava javne rasvjete, tj. zamjena trenutnih svjetala učinkovitijima, uključujući uvođenje LED-tehnologije u široj mjeri
4.4.	Razvijanje i primjena pametnih distribucijskih sustava na niskim i srednjim stupnjevima napona	
4.4.1.	Uvođenje pametnih mreža u pilot-područjima	<ul style="list-style-type: none"> • promicanje i uvođenje tehnologija pametnih mreža u odabranim područjima kao i drugih mjera upravljanja energija povezanih s informatičkim tehnologijama (poput automatizacije i daljinskog upravljanja). Pilot-područja koje će biti obuhvaćena ovim ciljem odabire Ministarstvo gospodarstva i operatori sustava imajući na umu tehničke i gospodarske kriterije. S obzirom na prirodu ulaganja i dostupnost resursa, procjena je da bi samo 3-5 lokacija (pilot-područja) bilo podložno financiranju. • aktivnosti pripreme projekata
Prioritetna os 5. Zaštita okoliša, prilagodba klimatskim promjenama i održivost resursa		
5.1.	Podržavanje ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu	
5.1.1.	Poboljšanje sustava za praćenje klimatskih promjena, prognoziranje, planiranje i provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama	<ul style="list-style-type: none"> • Mjere za poboljšanje kvalitete i raspoloživosti podataka u svrhu praćenja klime, prikupljanja podataka, modeliranja, analize i predviđanja podataka povezanih s klimom, uključujući sustav upozorenja. • Jačanje administrativnih, tehničkih i znanstvenih kapaciteta za procjenu utjecaja klimatskih promjena u ranjivim sektorima. • Izgradnja svijesti o utjecaju klimatskih promjena na nacionalnoj i lokalnoj razini. To će uključivati komunikacijsku strategiju, radionice i javne događaje, pripremu i distribuciju edukacijskih materijala, savjetovanje stanovništva, internetske informacijske portale itd. • Integracija klimatskih promjena u postupak planiranja pripremom akcijskih planova prilagodbe klimatskim promjenama na lokalnim razinama, integracija mjera prilagodbe u sve strateške i razvojne dokumente, razvoj planova za sprečavanje utjecaja klimatskih promjena u sektorima

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		ranjivima na klimatske promjene i razvoj metoda i normi za provedbu mjera prilagodbe
5.2.	Poticanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava upravljanja katastrofama	
5.2.1.	Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini	<p>Prevenција:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programi za podizanje svijesti o riziku, promicanje i obrazovanje, čime se stvaraju otporne zajednice • Priprema specifičnog projekta u sektorima od velikog rizika putem trenutno razvijenih nacionalnih strateških dokumenata (procjena opasnosti) <p>Spremnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mjere za organizacijski razvoj i razvoj kapaciteta svih organizacija za zaštitu od katastrofa i upravljanje katastrofama, uključujući razvoj i uspostavu sustava ranog upozoravanja, čime se stvaraju preduvjeti za odgovarajuće mjere sprečavanja katastrofa, odgovora na njih i upravljanja njima (odnosno, prije završetka procjene rizika, podizanje svijesti o važnosti znanja o tome da će rizik biti prioritet) • Poboljšanje planiranja i određivanja prioriteta ulaganja u upravljanje rizicima od poplava, razvijajući podatke i alate za točno modeliranje poplava i procjenu rizika, uključujući utjecaje mjera za sprečavanje poplava <p>Odgovor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nabava i izgradnja opreme i infrastrukture za smanjenje katastrofe/odgovor na katastrofu uključujući, ali ne i ograničavajući se na, komunikacijski sustav za pružanje usluga spašavanja i ublažavanja posljedica na pogođenim područjima
6.1.	Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije o zaštiti okoliša i kako bi se obuhvatile potrebe, koje su utvrdile države članice, za ulaganjima koja nadilaze te zahtjeve	
6.1.1.	Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja nove infrastrukture za gospodarenje otpadom uključujući centre za gospodarenje otpadom na županijskoj/regionalnoj razini (postrojenja za pročišćavanje, pretovarne stanice, itd.) (predviđeno je 12 centara za gospodarenje otpadom) i postrojenja za obradu opasnog otpada, čime bi se postigla obrada i konačno rješenje za otpad u skladu sa zahtjevima EU-a • Opskrba posebnom opremom (kompaktori, posebna vozila za odvoz smeća, buldožer i ostala oprema u funkciji centra za gospodarenje otpadom) • Kondicioniranje i sanacija/zatvaranje/obnova postojećih odlagališta komunalnog otpada, nereguliranih odlagališta i "žarišnih točaka", što će pridonijeti smanjenju učinaka neadekvatnog gospodarenja otpadom na okoliš • Aktivnosti pripreme projekta

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<ul style="list-style-type: none"> Veliki projekti: jedan ili dva velika projekta, oba u vezi s izgradnjom CGO
6.1.2.	Poboljšanje sustava gospodarenja otpadom s ciljem povećanja odvojenog sakupljanja i recikliranja/ponovne uporabe otpada	<ul style="list-style-type: none"> Mjere za uvođenje i poboljšanje odvojenog sakupljanja, oporabe, recikliranja i ponovnog korištenja otpada, čime se omogućava efikasnije upravljanje resursima i smanjenje štetnosti za okoliš (uključujući emisije) Ulaganja u reciklažna postrojenja, centre i dvorišta. Mjere za poboljšanje ukupnog sustava gospodarenja otpadom, uključujući organizacijsku potporu, IT, podizanje javne svijesti itd. Opsežne aktivnosti podizanja javne svijesti s ciljem smanjenja proizvodnje otpada, povećanja odvojenog sakupljanja i ponovnog korištenja Aktivnosti pripreme projekta
6.2.	Ulaganje u vodni sektor kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine EU o zaštiti okoliša i kako bi se obuhvatile potrebe, koje su utvrdile države članice, za ulaganjima koja nadilaze te zahtjeve	
6.2.1.	Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja mreža opskrbe pitkom vodom kao i uređaja za pročišćavanje vode (kondicioniranje) (uključujući opskrbu mjernom opremom za sustave javne vodoopskrbe) i postrojenja za desalinizaciju kako bi se osigurala pitka voda stanovništvu udaljenih otoka i udaljenih kontinentalnih naselja. Povećanje efikasnosti sustava javne vodoopskrbe (smanjenje gubitaka vode) veliki projekti: razvoj/izgradnja/rekonstrukcij regionalnih sustava vodoopskrbe (istočna Slavonija, Zagreb Istok itd.)
6.2.2.	Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja sustava javne odvodnje (uključujući nabavu opreme za čišćenje mreže, vozila za čišćenje septičkih jama, itd.); Izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te septičkih jama i uređaja za obradu mulja (uključujući nabavu laboratorijske opreme, itd.) Izgradnja/rekonstrukcija postaja za automatsko praćenje kvalitete vode i hidroloških podataka, razvoj alata za analizu podataka i modeliranje vode, te nabava potrebne opreme i postrojenja. veliki projekti: projekti u velikim aglomeracijama (Split, Kaštela-Trogir, Rijeka, Zagreb)
6.3.	Očuvanje, zaštita, promocija i razvoj prirodne i kulturne baštine	
6.3.1.	Unapređenje zaštite i korištenja kulturne baštine u svrhu razvoja sadržaja i usluga povezanih s turizmom	<ul style="list-style-type: none"> Mjere kojima bi se poboljšalo očuvanje, obnova i korištenje kulturne baštine (nepokretne baštine poput arheoloških lokaliteta, dvoraca, utvrda, vlastelinskih dvorova, itd.), uglavnom u svrhu turističkog razvoja. Obnova i korištenje kulturne baštine s ciljem stvaranja turističkih atrakcija (primjerice

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>arheoloških parkova s turističkom infrastrukturom) koji će pozitivno utjecati na razvoj privatnog poslovnog sektora i poduzetništva, stvaranje novih radnih mjesta, poboljšanje društvenih odnosa i unapređenje općeg regionalnog razvoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uspostava suvremenih lokacija za posjetitelje sa specifičnim atrakcijama, prepoznavanje potencijala za razvoj novih međunarodno priznatih događaja/sadržaja, razvoj novih kulturnih proizvoda itd. • Mjere za povećanje učinkovitosti i djelotvornosti zaštite i očuvanja kulturne baštine poput planiranja i upravljanja, organizacijskih poboljšanja, razvoja vještina itd. koji će pridonijeti boljem i održivom upravljanju kulturnom baštinom. To će uključivati razvoj planova upravljanja, analiza i smjernica za očuvanje i slične aktivnosti. • Aktivnosti za pripremu projekta
6.3.2.	Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj infrastrukture za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode, uključujući objekte za provedbu obrazovnih programa o prirodi, • Aktivnosti podizanja svijesti o važnosti prirode, biološkoj raznolikosti i uslugama ekosustava koje će imati ključnu ulogu u obavještanju šire javnosti o mreži Natura 2000 i vrijednostima prirodne baštine • Aktivnosti za pripremu projekta
6.4.	Zaštita i obnavljanje bioraznolikosti i tla i promicanje usluga temeljenih na ekosustavu, također putem mreže NATURA 2000, i zelene infrastrukture	
6.4.1.	Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostava okvira za upravljanje područjima mreže Natura 2000, uključujući razvoj odgovarajućeg modela upravljanja i primjene (npr. izrada sektorskih planova ili planova za pojedina područja) • Izgradnja kapaciteta i nabava potrebne opreme za osiguravanje odgovarajućeg upravljanja zaštićenim područjima uključujući područja mreže Natura 2000 • Detaljan opis podataka o granicama zaštićenih područja pomoću razvoja geodetske tehničke dokumentacije spremne za upis u službene registre (katastar i zemljišne knjige) • Provedba aktivnosti komunikacije, obrazovanja i podizanja javne svijesti za promicanje sveukupne biološke raznolikosti, posebno mreža Natura 2000 • Identifikacija i mapiranje morskih staništa i vrsta u skladu s Direktivom o staništima (DS) i Okvirnom direktivom o morskoj strategiji (ODMS) • Razvoj i ispitivanje programa za praćenje tipova staništa i vrsta iz Priloga II., IV. i V. Direktive o staništima, te Priloga iz Direktive o pticama i tipovima staništa iz Priloga I. Direktive o staništima, uključujući definiciju metoda i normi praćenja • Izgradnja kapaciteta i sredstava za praćenje i izvješćivanje, uključujući nabavu opreme za

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>praćenje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj i provedba programa za oporavak populacije i ponovno naseljavanje visoko ugroženih vrsta, uključujući obnovu njihovih staništa, obrazovanje relevantnih interesnih skupina i informiranje javnosti • Proširenje sustava za praćenje slučajnog hvatanja i ubijanja strogo zaštićenih divljih životinja, pomoću razvoja i provedbe protokola ponašanja za nove (još nepokrivene) skupine vrsta i podizanje javne svijesti • Razvoj i početak provedbe akcijskih planova za ugrožene vrste, uključujući obrazovanje i osposobljavanje svih relevantnih interesnih skupina i podizanje javne svijesti • Poboljšanje postojeće i uspostava nove infrastrukture spasilačkih centara, te osiguranje odgovarajuće opreme, smještaja i karantenskih objekata za spasilačke centre • Provedba osposobljavanja i poboljšanja specifičnih vještina za postupanje s ozlijeđenim životinjama i njihovo liječenje te daljnja izgradnja kapaciteta i resursa • Razvoj osnove za očuvanje usluga ekosustava • Poboljšanje informacijskog sustava za postojeće i nove informacije o invazivnim stranim vrstama (ISV) u Hrvatskoj • Projektiranje i provedba programa za praćenje ISV-a • Dodatno istraživanje kako bi se podržao daljnji razvoj kriterija koji se odnose na podvodnu buku i ostale oblike unosa energije koji imaju potencijal da utječu na komponente morskih ekosustava • Mapiranje najkomercijalnijih aktivnosti s visokom razinom buke koja utječe na relativno široka područja • Razminiranje - koje zahtijeva raščišćivanje mina i neeksplozivnih granata s kontaminiranog tla (prvenstveno šumskih ekosustava) • Obnavljanje šumskog potencijala, prvenstveno na područjima mreže Natura 2000, zamjenom stranih vrsti zavičajnim šumskim sastojinama.
6.5.	Aktivnosti za uređenje urbanog okoliša, revitalizaciju gradova, obnovu i dekontaminaciju nekadašnjih industrijskih zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje onečišćenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke	
6.5.1.	Nadogradnja sustava za upravljanje kvalitetom zraka i njezino praćenje u skladu s Direktivom 2008/50/EZ	<ul style="list-style-type: none"> • Mjere za poboljšanje ekoloških uvjeta u urbanim područjima, prvenstveno kvalitete zraka u gradovima s više od 10.000 stanovnika te uspostavu odgovarajućeg sustava za praćenje i izvješćivanje. • Nadogradnja i modernizacija mreže za praćenje kvalitete zraka. Nadogradnja opreme za praćenje za analizu i ocjenu raspodjele izvora. Programi mjerenja trebali bi biti nadograđeni kako bi uzeli u obzir parametre relevantne za kvalitetu zraka i klimu i omogućili sinergije

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>politika kvalitete zraka i klimatskih politika, kao i poboljšanje programa za praćenje kratkotrajnih onečišćivača klime (SLCF) i uvođenje klimatski osjetljivih mjera onečišćenosti zraka.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nadogradnja i nabava novih instrumenata kemijskih laboratorija za utvrđivanje kemijskog sastava lebdećih čestica i padalina. Nadogradnja mjeriteljskog laboratorija za kalibraciju i jamstvo sljedivosti kako bi se povećala kvaliteta podataka i usklađenost s europskim standardima i direktivama. Razvoj sustava za upravljanje kvalitetom zraka: nadogradnja i razvoj kapaciteta, računalnih resursa i infrastrukture za modeliranje kvalitete zraka. Nadogradnja sustava za upravljanje podacima o kvaliteti zraka i informiranje, što podrazumijeva razvoj i izvršavanje arhitektura, politika, praksi i procedura potrebnih za upravljanje potrebama životnog ciklusa informacija na učinkovit način. Primjena geoprostornog informacijskog sustava za prostorno prikazivanje svih podataka o kvaliteti zraka, podataka o emisijama i rezultata modeliranja. Aktivnosti za pripremu projekta.
6.5.2.	Obnova nekadašnjih industrijskih prostora (bivših industrijskih i/ili bivših vojnih lokacija) u sklopu ITI-ja	<ul style="list-style-type: none"> Revitalizacija pojedinih dijelova gradova - industrijska i bivša vojna postrojenja itd., što će omogućiti korištenje postojećih (fizičkih) resursa unutar urbanih područja bez stvaranja dodatnog prostornog i ekološkog opterećenja Urbanističko planiranje koje se odnosi na pojedine dijelove gradova koji su podvrgnuti revitalizaciji, uključujući razvoj prostornih planova gradova i detaljnih prostornih planova za određene bivše industrijske lokacije, što su preduvjeti za odgovarajuća razmatranja i naknadno planiranje i provedbu dosljednih i komplementarnih mjera u urbanim područjima Aktivnosti za pripremu projekta
Prioritetna os 6. Povezanost i mobilnost		
4.5.	Promicanje niskouglične strategije razvoja za sve vrste teritorija, posebice za urbana područja, uključujući promicanje održive multimodalne urbane mobilnosti i ublažavanje relevantnih mjera prilagodbe	
4.5.1.	Modernizacija i unaprjeđenje gradskih rješenja za mobilnost bez emisija	<ul style="list-style-type: none"> izgradnja i poboljšanje biciklističkih staza, trakova uvođenje sustava za dijeljenje bicikala pilotsko uvođenje postaja za punjenje električnih automobila i ostale povezane infrastrukture maloga opsega uvođenje ostalih rješenja ekološke mobilnosti i inovativnih tehnologija izrada baze projekata
7.1.	Podržavanje multimodalnog Jedinstvenog europskog prometnog područja ulaganjem u TEN-T	

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
7.1.1.	Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a	<ul style="list-style-type: none"> izgradnja ili modernizacija infrastrukture za izravni pristup lukama unutarnjih vodnih putova i njihovo povezivanje s ostalim načinima prijevoza unapređenje plovnosti izgradnja ili modernizacija infrastrukture sa smanjenim utjecajem na okoliš izrada baze projekata
7.2.	Poboljšanje regionalne mobilnosti spajanjem sekundarnih i tercijarnih čvorova s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalne čvorove	
7.2.1.	Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti	<ul style="list-style-type: none"> poboljšanja cestovne mreže (izgradnja ili modernizacija postojećih) izgradnja infrastrukture koja će smanjiti utjecaj na okoliš izrada baze projekata veliki projekti: okvirno je predviđeno korištenje velikog projekta za povezivanje najjužnijeg obalnog područja s ostatkom zemlje. Ostali veliki projekti mogu biti dodani ovisno o konačnom razmjeru projekata u pripremi.
7.3.	Razvoj i poboljšanje ekološki prihvatljivih i niskougličnih prometnih sustava, uključujući unutarnje vodne putove i pomorski promet, luke, multimodalne veze i infrastrukturu zračnih luka, s ciljem promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti	
7.3.1.	Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima	<ul style="list-style-type: none"> izgradnja i modernizacija infrastrukture zračne luke u Zračnoj luci Dubrovnik modernizacija i izgradnja nove lučke infrastrukture kao potpora prometnoj povezanosti s otocima modernizacija postojećega voznog parka i nabava novih plovila koja zadovoljavaju norme niske ugljične emisije mjere za poboljšanje upravljanja prometom i sigurnosti prometa te pružanje boljih usluga izrada baze projekata veliki projekti: Zračna luka Dubrovnik
7.3.2.	Razvoj inteligentnoga, održivog i integriranog niskougličnog urbanog javnog prijevoza	<ul style="list-style-type: none"> razvoj infrastrukture za tvrtke javnoga prijevoza čija je namjena provedba energetski efikasnih rješenja razvoj infrastruktura i sustava parkiranja koji se nadovezuju na javni prijevoz izgradnja i modernizacija infrastrukture javnoga prijevoza koja će popuniti praznine javnih prometnih sustava nabava i modernizacija željezničkoga voznoga parka s niskom emisijom CO₂ za tvrtke javnoga prijevoza provedba sustava za praćenje prijevoza i upravljanje prijevozom unutar urbanih područja izrada baze projekata
7.4.	Razvoj i sanacija sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke	

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
7.4.1.	Poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja, modernizacija i sanacija željezničkih pruga • nabava i modernizacija željezničkoga voznog parka • provedba europskih sigurnosnih rješenja • aktivnosti za poboljšanje korisničkih usluga u željezničkom prometu • reintegracija željeznica u postojeće urbane sustave prijevoza • izrada baze projekata • veliki projekti: Križevci- Koprivnica- d.g. (HU); Hrvatski Leskovac- Karlovac; Goljak-Skradnik; Dugo Selo- Novoselec; Novoselec- Novska; Okučani- Vinkovci; drugi projekti mogu biti identificirani tijekom provedbe OPKK-a.
Prioritetna os 7. Poboljšanje pružanja javnih usluga		
9.1.	Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu koje pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju smanjenjem nejednakosti s obzirom na zdravstveno stanje, promicanjem socijalnog uključivanja poboljšanim pristupom socijalnim, kulturnim i rekreacijskim uslugama te prelaskom s institucionalnih na usluge u zajednici	
9.1.1.	Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama prelaskom s institucionalne skrbi na skrb u zajednici	<ul style="list-style-type: none"> • podrška telemedicinskim rješenjima, komplementarno s ulaganjima iz ESF-a u smjeru prevencije bolesti, promicanja zdravlja i samoupravljanja kroničnim bolestima. • podrška pružateljima primarne zdravstvene skrbi, kao i OCD-ovima, u smislu potrebne opreme i vozila kako bi se povećao broj i učinkovitost kućnih posjeta. Odgovarajuća ulaganja iz ESF-a uključuju obrazovanje i izobrazbu radnika primarne zdravstvene skrbi • podrška grupnim praksama u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u smislu potrebne opreme kako bi se omogućilo obavljanje što je više moguće medicinskih postupaka i izbjeglo nepotrebno upućivanje u bolnice. • obnove i opremanja postojećih i novih ordinacija primarne zdravstvene skrbi, komplementarno s ulaganjima iz ESF-a za pomoć specijalističkom obrazovanju • ulaganja u opremu, vozila i potrebnu infrastrukturu za hitnu medicinu • podrška funkcionalnoj integraciji i restrukturiranju bolnica, s naglaskom na dnevne bolnice/dnevnu kirurgiju, te subakutnu i dugotrajnu skrb umjesto akutne bolničke skrbi
9.1.2.	Promicanje socijalnog uključivanja i smanjenje nejednakosti poboljšanim pristupom socijalnim uslugama i prelaskom s institucionalnih na usluge u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> • izgradnja/rekonstrukcija infrastrukture, osobito za skrb i dugotrajnu skrb za starije osobe, putem sanacije i prilagodbe socijalne/javne infrastrukture (npr. poboljšana infrastruktura domova za starije osobe s ciljem povećanja kvalitete izvaninstitucionalnih i institucionalnih usluga); • poboljšanje infrastrukture domova socijalne skrbi i ostalih pružatelja socijalnih usluga s obzirom na kvalitetu usluga i infrastrukturne prilagodbe za pružanje socijalnih usluga u zajednici, čime se podržava postupak deinstitucionalizacije, a aktivnosti su usmjerene na osobe

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		<p>s invaliditetom, djecu i mlade s poremećajima u ponašanju i djecu i mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • adaptacija prostora centara za socijalnu skrb; • infrastrukturno uređenje skloništa za beskućnike i dnevnih centara za beskućnike • intervencije EFRR-a bit će popraćene vrstom aktivnosti ESF-a koje su fokusirane na poboljšanje pristupa socijalnim uslugama u zajednici te razvoj i širenje mreže socijalnih usluga u zajednici kako bi se osigurala održivost postupka deinstitucionalizacije; • rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata i izgradnja novih za potrebe uspostavljanja mreže braniteljskih centara, te kupnja opreme u skladu s mapom potreba branitelja i žrtava koja omogućuje provedbu psihosocijalnih programa za tu populaciju
9.2.	Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi ugroženih zajednica u urbanim i ruralnim područjima	
9.2.1.	Unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima putem podrške uključivom rastu s ciljem smanjenja socijalne nejednakosti, isključenosti i siromaštva	<ul style="list-style-type: none"> • izrada mapa siromaštva • izrada planova temeljenih na dokazima za obnovu ugroženih malih gradova kao lokalne samouprave s više od 5.000 stanovnika i ugroženih naselja u većim gradovima za pilot-projekte – najmanje 5, i za potencijalne projekte širenja • provedba nekoliko pilot-projekata i potencijalnih roll out projekata koji mogu uključivati razne aktivnosti obnove u ugroženim područjima kako slijedi (indikativni popis mogućih aktivnosti koje će biti odabrane ovisno o potrebama utvrđenim u sklopu planova temeljenih na dokazima koji će biti izrađeni): • ulaganja u objekte javne namjene • izgradnja/rekonstrukcija svih vrsta malih osnovnih komunalnih usluga • izgradnja/rekonstrukcija nerazvrstanih općinskih cesta • izgradnja/rekonstrukcija postojećeg stambenog fonda u funkciji socijalnog stanovanja kao i prenamjena zgrada za stanovanje i druge svrhe (uključujući poslovne); • razvoj i provedba socijalnih programa stambenog zbrinjavanja, uključujući izgradnju stanova koju subvencionira država s namjenom socijalnog najma; • ulaganje u osnovnu zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu povezanu s aktivnostima deinstitucionalizacije i prelaska s institucionalnih na usluge u zajednici • druge aktivnosti koje su potrebne za složeni razvoj infrastrukture manjih gradova i seoskih područja (uključujući rušenje zgrada i građevina koje neučinkovito koriste resurse i štete okolišu); • izgradnja ili renovacija objekata poslovne podrške, osobito povezanih s podrškom ESF-a samozapošljavanju, mikropoduzećima i aktivnostima socijalnog poduzetništva; • izravna podrška stvaranju startupova, opstanku i rastu postojećih MSP-ova i institucija

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
		poslovne podrške, posebice prilagođena za ispunjavanje potreba i potencijala u smislu gospodarskog razvoja takvih područja, uključujući viši intenzitet podrške po projektu u kombinaciji s trenutnom tehničkom pomoći, podrškom i mentorstvom u svim stadijima razvoja poslovanja.
10.1.	Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje razvojem infrastrukture obrazovanja i izobrazbe	
10.1.1.	Uspostava uvjeta za razvoj ključnih kompetencija učenika i provedbu reforme kurikulumu	<ul style="list-style-type: none"> Opremanje osnovnih i srednjih škola (IKT i ostala specijalizirana oprema za poučavanje i učenje, školski laboratoriji za prirodne znanosti i tehnologiju, izgradnja lokalnih internetskih mreža i spajanje škola na ultrabrz Internet- podrška provedbi nacionalnog projekta e-Škole i dr.)
10.1.2.	Modernizacija i poboljšanje smještajne infrastrukture u visokom obrazovanju kako bi se poboljšao pristup visokom obrazovanju za studente u nepovoljnom položaju te poboljšanje i modernizacija nastavne opreme kako bi se osigurala kvaliteta i relevantnost studijskih programa	<ul style="list-style-type: none"> Dovršetak započete izgradnje studentskih domova i izgradnja novih u skladu s odgovarajućim studijama izvedivosti Opremanje ustanova i istraživačkih objekata visokoškolskog obrazovanja te stručno usmjerenih visokoškolskih ustanova Poboljšanje pristupa visokoškolskom obrazovanju za studente u nepovoljnom položaju
10.1.3.	Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja poboljšanjem uvjeta za stjecanje praktičnih znanja u ciljanim sektorima strukovnog obrazovanja i strukovnog obrazovanja na razini visokog obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> renovacija i adaptacija institucija SOO-a u ciljanim sektorima opremanje institucija SOO-a (radionice, laboratoriji, moderne tehnologije, sektorska relevantna najnovija oprema poput alata, strojeva itd.; IKT, specijalizirana didaktička i pedagoška oprema, transformacija i obnova poslovnih prostora, zajednički prostori koje dijele strukovne škole i tvrtke/lokalne zajednice - centri kompetencija,); opremanje pružatelja SOO-a za razvoj inovacija, promicanje znanja i cjeloživotno učenje
11.4.	Povećanje institucionalnih kapaciteta i efikasna javna uprava jačanjem institucionalnih kapaciteta i efikasnosti javne uprave i javnih usluga u vezi s provedbom EFRR-a i kao podrška aktivnostima u vezi s institucionalnim kapacitetima i efikasnosti javne uprave koje podržava ESF	
11.4.1.	Potporna nacionalnom programu reformi s ciljem modernizacije javne uprave i povećanja njezine učinkovitosti, transparentnosti i usmjerenosti na građane	<ul style="list-style-type: none"> izgradnja, renovacija i adaptacija usmjerena na održavanje postavljanja preduvjeta za provedbu procesa reforme u skladu s odredbama koje reguliraju pravosudnu mrežu; izgradnja, renovacija i adaptacija usmjerena na održavanje restrukturiranja, modernizacije i optimizacije poslovnih procesa HZMO-a i reorganizaciju njegovih trenutno dislociranih poslovnih prostora
Prioritetna os 8. Tehnička pomoć		
	Nije primjenjivo	

		Predviđene aktivnosti i ključni projekti
	Osiguravanje usklađenosti i korištenja sredstava fondova Kohezijske politike u Hrvatskoj	
	Podrška učinkovitom informiranju potencijalnih korisnika i šire javnosti o korištenju sredstava iz ESI fondova	

2. PREGLED MOGUĆIH UTJECAJA OPKK-a NA OKOLIŠ

Prvi korak u procjenjivanju mogućih utjecaja bio je identifikacija aktivnosti unutar specifičnih ciljeva OPKK-a čijom provedbom se mogu očekivati značajni utjecaji na okoliš te je ustanovljeno:

- OPKK-om se predviđa širok raspon aktivnosti unutar različitih sektora i na različitoj razini (izgradnja, rekonstrukcija, modernizacija, priprema projekata, izrada planskih dokumenata, istraživanja, povezivanje sektora gospodarstva i znanosti, poticanje određenih aktivnosti i dr.)
- Svaka aktivnost može imati određeni utjecaj na neku od sastavnica okoliša (većeg ili manjeg značaja ovisno o tipu aktivnosti i njenoj razini te lokaciji)
- Provedbom aktivnosti unutar PO 4, 5 i 6 mogu se očekivati značajniji utjecaji (pozitivni ili negativni) na gotovo sve sastavnice okoliša i zdravlje ljudi
- Provedbom aktivnosti unutar PO 1, 2, 3 i 7 mogu se očekivati utjecaji (pozitivni ili negativni) uglavnom na stanovništvo i zdravlje ljudi (samo PO 7)

Obzirom na navedeno, mogući utjecaji na okoliš sagledavani su za svaku od pojedinih sastavnica okoliša: klima/ klimatske promjene, zrak, krajobraz, tlo, šume, vode (podzemne, površinske), biološka raznolikost, zaštićene prirodne vrijednosti, kulturna baština, stanovništvo, kao i zdravlje ljudi. Također, utjecaji su sagledavani i s aspekta mogućih dodatnih pritisaka na okoliš, kao što je nastajanje otpada i buka. Otpad je sagledavan zasebno, a utjecaj od buke je sagledavan kao dio utjecaja na zdravlje ljudi.

2.1. Klimatske promjene

Utjecaj globalnih klimatskih promjena uočava se i u promjeni klimatskih obilježja na području Hrvatske. Vremenske prilike posljednjih godina sve manje prate poznate godišnje i sezonske hodove i sve je više ekstremnih vremenskih događaja koji ne prate prosječna stanja. Budući da su staklenički plinovi (ponajprije CO₂) jedan od uzroka klimatskih promjena, određen je sljedeći okolišni cilj:

KP-1 Smanjiti i ograničiti emisije stakleničkih plinova i tvari koje oštećuju ozonski sloj te održavati razine odliva stakleničkih plinova

Identifikacijom aktivnosti čijom provedbom su mogući utjecaji na okoliš ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na klimatske promjene provedbom aktivnosti unutar prioritarnih osi 1, 2, 3 i 7. Radi se o aktivnostima kojima se ne emitiraju staklenički plinovi ili se ne emitiraju u takvoj mjeri da bi bili značajni, odnosno da bi značajno doprinosili povećanju vrijednosti stakleničkih plinova. Provedbom OPKK-a uglavnom se očekuje pozitivan utjecaj na klimatske promjene. Budući da je energetska sektor, posebno podsektor energetske transformacija- proizvodnja energije i topline, prepoznat kao glavni izvor stakleničkih plinova, ulaganja usmjerena u promicanje proizvodnje i distribucije energije mogu znatno doprinjeti smanjenju emisija stakleničkih plinova. Kao jedan od izvora stakleničkih plinova je i gospodarenje otpadom (SC 6.1.1.) te se poboljšanjem sustava gospodarenja otpadom može također doprinjeti smanjenju emisija stakleničkih plinova, ali u puno manjoj mjeri obzirom da sudjeluje u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova s vrlo malim udjelom.

Obnovljivi izvori energije, a pogotovo korištenje biomase kao ekološki prihvatljivog (ugljik-neutralnog) izvora energije istaknuto je u energetske strategiji Republike Hrvatske (NN 130/09) kao jedan od prioriteta energetske strategije, pogotovo putem osnivanja kogeneracijskih postrojenja, budući da je Hrvatska zemlja s velikim potencijalom u korištenju

biomase. Budući da je biomasa obnovljivi i ugljik-neutralan izvor energije (vezuje se ista količina CO₂ koja se oslobodi u atmosferu u procesu izgaranja), evidentna je njena prednost pred korištenjem fosilnih goriva u smislu zaštite okoliša, tj. ostvarenja ovog okolišnog cilja.

Ukupno gledajući otprilike ista zastupljenost u emisiji stakleničkih plinova kao kod energetskih transformacija dolazi iz podsektora promet, u kojem 95% emisija otpada na cestovni promet. Iz tog razloga su aktivnosti koje se odnose na razvoj javnog niskougljičnog prijevoza (SC 4.5.1.) i unaprjeđivanje željezničkog prometa (SC 7.4.1.) prepoznate kao aktivnosti koje bi u većoj mjeri mogle doprinijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova. Iako ulaganje u cestovnu infrastrukturu (SC 7.2.1.) generalno može imati negativan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena jer bi se mogla povećati količina cestovnog prometa, a time i emisija CO₂, ukoliko se naglasak da ulaganjima u cestovnu infrastrukturu na onim dionicama gdje će se rješavati problemi „uskih grla“ i „crnih točaka“ utjecaj može biti i pozitivan. U slučaju da se većina ulaganja usmjeri u veće učešće željezničkog, riječnog i morskog prometa smanjila bi se dominacija cestovnog prometa, čime bi se bolje doprinjelo ublažavanju klimatskih promjena.

2.2. Zrak

Kvaliteta zraka na području RH uglavnom je zadovoljavajuća (I kategorija) i u posljednjih nekoliko godina pokazuje pozitivan trend. Međutim, na pojedinim područjima (uglavnom gdje je prisutan intenzivan cestovni promet) i dalje je prisutno prekomjerno onečišćenje dušikovim dioksidom (NO₂) kao i lebdećim česticama (PM₁₀ i PM_{2,5}). Obzirom na postojeće stanje kvalitete zraka i prepoznate probleme određeni su sljedeći okolišni ciljevi:

- Z-1 Zadržati postojeću kategoriju kvalitete zraka na područjima I kategorije kvalitete zraka**
- Z-2 Zadržati postojeću kategoriju ili poboljšati kvalitetu zraka na područjima II kategorije kvalitete zraka**
- Z-3 Uspostavljati nove i unaprjeđivati postojeće postaje za praćenje kvalitete zraka s ciljem stalnog poboljšanja kvalitete podataka u pogledu njihove cjelovitosti, točnosti, dosljednosti, transparentnosti, usporedivosti i razmjene informacija sukladno pravnoj stečevini EU**

Identifikacijom aktivnosti čijom provedbom su mogući utjecaji na okoliš ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na kvalitetu zraka provedbom aktivnosti unutar prioritetnih osi 1, 2, 3 i 7. Radi se o aktivnostima kojima se ne emitiraju onečišćujuće tvari ili se ne emitiraju u takvoj mjeri da bi bili značajni, odnosno da bi značajno doprinosili smanjenju kvalitete zraka. Provedbom nekih od tih aktivnosti koji uključuju izgradnju i rekonstrukciju, odnosno građevinske radove, mogu se očekivati lokalna i kratkotrajna onečišćenja zraka ali ne u takvom opsegu da bi bili značajni na strateškoj razini procjene utjecaja. Provedbom OPKK-a uglavnom se očekuje pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka. Kao i u slučaju klimatskih promjena, najveći pozitivni utjecaji na kvalitetu zraka prepoznati su u smanjenju emisija iz prometa i povećanju udjela OIE. Budući da većina obnovljivih izvora energije u odnosu na konvencionalne izvore proizvodi manje količine onečišćujućih tvari, aktivnosti vezane uz povećanje udjela obnovljivih izvora energije (SC 4.2.1, SC 4.2.2., SC 4.3.1.) imaju isključivo pozitivne doprinose poboljšanju kvalitete zraka. Razvoj pametnog, održivog i integriranog javnog prijevoza niske razine CO₂, smanjenje onečišćenja te uklanjanje prepreka i uskih grla (4.5.1) kao i prelazak s dominantno cestovnog na željeznički ili riječni promet smanjili bi količinu onečišćujućih tvari koja nastaje kao posljedica izgaranja fosilnih goriva. Time bi se poboljšala kvaliteta zraka, koja je narušena na križanjima većih prometnica u većim

gradovima tijekom najvećih prometnih gužvi i prometnicama u turističkim središtima tijekom turističke sezone. Moderni centri za gospodarenje otpadom, kao i MBO postrojenja koja su njihov sastavni dio, veliku pozornost posvećuju zaštiti zraka odnosno obradi plinova koji nastaju pri procesima obrade otpada, pa aktivnosti vezane uz sustav gospodarenja otpadom (SC 6.1.1.) imaju također pozitivan doprinos poboljšanju kvalitete zraka.

Negativni utjecaji na kvalitetu zraka mogući su u najvećoj mjeri ulaganjima u cestovnu infrastrukturu (SC 7.2.1.), ali i izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (SC 6.2.2.). Naime, na mjestima gdje se otpadne tvari razgrađuju može doći do pojave isparavanja plinova neugodnih mirisa. Plinovite tvari na pojedinim dijelovima sustava javne odvodnje, u koncentracijama u kojima se javljaju, nisu otrovne, no imaju neugodan miris i neprikladne su u blizini naselja i/ili rekreacijskih zona, dok ulaganje u poboljšanje cestovnog prometa za posljedicu može imati povećanje broja vozila na cestama tj. povećanje emisija onečišćujućih tvari u atmosferu.

2.3. Krajobraz

Prema prepoznatim problemima i postojećem stanju krajobraza određen je okolišni cilj:

KR 1 Očuvati i osigurati daljnju zaštitu karakterističnih i vrijednih krajobraza i krajobraznih cjelina na području RH

Pristup analizi utjecaja se bazirao na procjenama utjecaja tehnologije izgradnje i korištenja zahvata u odnosu na krajobrazne i vizualne značajke. Pri tome je značajnu ulogu imao fizički oblik zahvata, ali i popratne djelatnosti vezane za zahvat.

Identifikacijom aktivnosti čijom provedbom su mogući utjecaji na okoliš ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na krajobraz provedbom aktivnosti unutar prioriternih osi 1, 3 i 7. Aktivnosti unutar tih prioriternih osi neće rezultirati izgradnjom elemenata koji će u značajnoj mjeri utjecati na krajobrazne značajke ili vizualne kvalitete prostora.

Aktivnosti unutar SC-a 2.1.1. koje uključuju širenje širokopojasne mreže (odašiljači ili objekti s pratećim sadržajima) i djelomično SC-a 6.2.2. (izgradnja UPOV-a) mogu imati određeni negativan utjecaj na krajobraz ukoliko se postave na vrijednim i vizualno izloženim krajobraznim tipovima. Utjecaji se prvenstveno odnose na narušavanje vizura izgradnjom vizualno istaknutih elemenata zahvata, a u manjoj mjeri na uklanjanje površinskog pokrova i ostalih krajobraznih značajki. Lokalno, utjecaj može biti značajan te je potrebno osigurati da se izgradnja objekata provede u skladu s urbanističkom situacijom i krajobraznim kontekstom okoline.

Umjereno značajni ili značajni utjecaji mogu se očekivati uslijed izgradnje zahvata obrane od poplava (SC 5.2.1.), izgradnje centara za gospodarenje otpadom (SC 6.1.) i sustava za pročišćavanje otpadnih voda (SC 6.2.), cestovnih koridora, zračnih i riječnih luka (SC 7.2.1. i SC 7.3.1.), pruga (SC 7.4.1.). Osim na promjenu tipologije krajobraza navedeni zahvati mogu negativno utjecati na vizualne značajke, uklanjanje prirodnog površinskog pokrova, promjenu reljefnih značajki i degradaciju elemenata kulturnog krajobraza. Jačina i značaj kumulativnog utjecaja najviše ovisi o količini zahvata koji će se financirati, te o njihovom smještaju. Najveći pritisak na krajobrazne vrijednosti mogu predstavljati energetske, stambene i infrastrukturne zahvate koji su izgledom i namjenom kontekstualno neprilagođeni okolini. Izgradnjom ovih objekata na krajobrazno vrijednim područjima trajno i nepovratno će se narušiti narušene krajobrazne vrijednosti i vizualne kvalitete područja. Dodatno, kumulativni utjecaj bit će naglašen u slučaju izgradnje velikog broja ovih objekata na jednom području. Degradirana krajobrazna slika može za posljedicu imati negativne utjecaje na doživljaj prostora, ali i na turizam. Opseg promjene prema preliminarnoj procjeni

količine zahvata je umjeren do velik. Značaj promjene u regionalnom pogledu je velik, a u državnom umjeren.

S druge strane, ukoliko se izgradnja izvede na krajobrazno umjerenom ili niže vrijednim područjima intenzitet utjecaja bit će manji. Manji intenzitet utjecaja može se postići i na krajobrazno vrijednim područjima ukoliko je vizualni izgled u najvećoj mogućoj mjeri atraktivan ili usklađen s kontekstom okolice. U ovom slučaju, i primjetni utjecaji mogu se „iskoristiti“ za povećanje atraktivnosti prostora i turističke svrhe.

Positivan utjecaj može se dogoditi, u manjem mjerilu, sanacijom odlagališta, aktivnostima uređenja urbanog okoliša i obnovom devastiranog područja te pojačanom zaštitom prirodnih područja.

Obzirom da su i Strategijom prostornog uređenja krupni infrastrukturni zahvati prepoznati kao jedan od uzroka degradacije krajobraza, do izrade Krajobrazne osnove potrebno je mjere zaštite krajobraza osigurati kroz postupke procjene utjecaja zahvata na okoliš ili kroz izradu projektne dokumentacije. Kako bi se ublažili utjecaji na krajobraz, prilikom planiranja potrebno je izbjegavati lociranje na vrijednim i vizualno izloženim krajobraznim tipovima. Tijekom pripreme projekata potrebno je definirati oblikovanje i uvjete izgradnje s ciljem očuvanja i poštivanja postojećih krajobraznih i okolišnih uvjeta, uzimajući u obzir da su vizualno izloženi elementi oblikovno i pozicijski u najvećoj mogućoj mjeri uklopljeni u trenutno stanje krajobraza te osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje zahvata.

2.4. Tlo i poljoprivreda

Prema prepoznatim problemima i postojećem stanju poljoprivrede² te u skladu s ciljevima definiranim Strategijom poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske (NN 080/02) određeni su sljedeći okolišni ciljevi:

- P-1 Održiva uporaba prirodnih resursa, očuvanje i zaštita prirode i okoliša**
- P-2 Sprečavanje daljnje fragmentacije poljoprivrednog zemljišta**

Identifikacijom aktivnosti čijom provedbom su mogući utjecaji na okoliš ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na tlo i poljoprivredu provedbom aktivnosti unutar prioritarnih osi 1, 2, 3, 5, 6 i 7 budući da se iste ni na koji način ne mogu povezati sa sektorom poljoprivrede u užem smislu te su isključene iz daljnjeg razmatranja.

Analiziranjem prioritarnih osi i specifičnih ciljeva OPKK-a, prepoznata su dva specifična cilja koja bi mogla imati utjecaja na poljoprivrednu djelatnost: povećavanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti izvora energije, kao i smanjenje potrošnje energije (SC 4.2.1., 4.2.2., 4.3.1., 4.3.2.), te poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti (SC 7.2.1.).

Računa se da će u budućnosti 83,6% obnovljivih izvora energije biti dobiveno iz biomase. U biomasu spadaju svi neiskorišteni dijelovi iz poljoprivredne proizvodnje (slama, kukuruzovina, ostaci pri rezidbi voćaka, loze i maslina, stabljike suncokreta i sl.). te je velika količina ovoga resursa još neiskorištena³. Okolišni cilj 4.2.1. s ovoga je aspekta u skladu s okolišnim ciljem ublažavanja klimatskih promjena, odnosno smanjenja emisija ugljičnog dioksida.

² Pojam poljoprivrede se u ovom kontekstu koristi u užem smislu, tj. odnosi se na bilinogojstvo/ratarstvo.

³ Preuzeto iz prof. dr. sc. D. Kralik - "Biomasa - energija iz poljoprivrede", http://www.pfos.hr/~dkralik/Predavanja_PDF/Biomasa.pdf

Polaganje linijskih infrastrukturnih objekata kojima se trajno zauzima, odnosno prenamjenjuje površina (ceste, pruge i sl.) ima negativan utjecaj na poljoprivredne površine prvenstveno u smislu daljnje fragmentacije poljoprivrednog područja.

Budući da će biti riječ prvenstveno o modernizaciji postojećih prometnica i izgradnji novih u mediteranskom i submediteranskom području, u skladu s investicijskim prioritetom 7.2. i 7.3. ovaj utjecaj neće biti toliko izražen s obzirom da na predmetnom području nema većih kompleksa poljoprivrednih površina te ne bi trebalo predstavljati problem trase budućih prometnica polagati na način da ne presijecaju poljoprivredne površine te da ne sprečavaju daljnju komasaciju poljoprivrednog zemljišta.

2.5. Šume i šumarstvo

Prema prepoznatim problemima i postojećem stanju šuma (u smislu gospodarskog korištenja) i u skladu sa smjernicama definiranim Nacionalnom šumarskom politikom i strategijom (NN 120/03) određeni su okolišni ciljevi:

Š-1 Očuvati šumska područja, spriječiti fragmentaciju te degradacije šumskih staništa i zdravstvenog stanja šuma

Š-2 Smanjiti minirane šumske površine te integrirati iste u redoviti režim gospodarenja

Identifikacijom aktivnosti čijom provedbom su mogući utjecaji na okoliš ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na šume provedbom aktivnosti unutar prioriternih osi 1, 2, 3 i 7 budući da se iste ni na koji način ne mogu povezati sa sektorom šumarstva te su isključene iz daljnjeg razmatranja.

Analiziranjem prioriternih osi i specifičnih ciljeva Operativnog programa, prepoznata su tri specifična cilja koja bi mogla utjecati na šume i šumarsku djelatnost: povećavanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti izvora energije, kao i smanjenje potrošnje energije u sektoru proizvodne industrije (SC 4.2.1.), zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom (SC 6.4.1.) te poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti (SC 7.2.1.).

Općenito uzevši, provedba operativnog programa konkurentnost i kohezija na šume Republike Hrvatske neće imati velikog utjecaja, budući da se većina predviđenih projekata ne odvija na šumskom području ili ne utječu na njega na neki drugi način. Utjecaji koji će se pojaviti na šumi kao indirektna posljedica provedbe ovoga plana biti će prije svega prenamjena zemljišta, odnosno izdvajanje šuma iz šumsko-gospodarskog područja radi uspostavljanja infrastrukturnih koridora koji će prolaziti kroz šumsko područje, što će svakako imati utjecaja, pogotovo kod infrastrukturnih projekata trasa koje prolaze kroz šumsko područje koje je ujedno i područje ekološke mreže.

Drugi važan aspekt provedbe programa je ulaganje u razminiravanje, budući da je velik dio vrlo vrijednog šumskog područja još uvijek pod minama, a razminiravanje te vraćanje istog u režim redovnog gospodarenja jedan je od prioriternih strateških ciljeva šumarskog sektora.

Treći aspekt je ulaganje u obnovljive izvore energije, u ovom slučaju energije na šumsku biomasu što će imati pozitivan utjecaj na šumsko područje u vidu intenzivnijeg iskorištavanja šuma lošije kvalitete i niskog uzgojnog oblika čime će se potaknuti kvalitetnije gospodarenje tim tipovima šuma.

Slijedom navedenog, može se zaključiti kako bi provedba plana imala dvojak utjecaj na šume, ovisno o specifičnim aspektima.

2.6. Podzemne vode

Postojeći problemi koji se odnose na podzemne vode su kemijsko i fizikalno-kemijsko opterećenje podzemnih voda te opterećenje na vodni resurs (zahvaćanjem voda iz prirodnih ležišta). Kemijsko i fizikalno-kemijsko opterećenje podzemnih voda uzrokuju: javna odvodnja (urbanizirana područja) i nekontrolirano ispuštanje otpadnih voda kućanstava bez priključka na sustav javne odvodnje (ruralna područja), poljoprivreda (kroz neuređene stočne farme i korištenje mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja), pojedine grane prerađivačke industrije (ispuštanjem tehnoloških otpadnih voda), loše gospodarenje otpadom te dotok onečišćenja iz susjednih država. Opterećenje na vodni resurs uzrokuje: javna vodoopskrba (zahvaćanjem vode za opskrbu stanovništva), industrija (zahvaćanjem vode za tehnološke potrebe), energetski sektor (zahvaćanjem vode za hlađenje termoenergetskih postrojenja), opskrba vodom ribnjaka te turizam (zbog značajnog povećanja potreba za vodom u turističkoj sezoni, razdoblju hidroloških minimuma). Temeljem prepoznatih problema i postojećeg stanja podzemnih voda, određeni su slijedeći okolišni ciljevi:

V-1 Dostići najmanje dobro količinsko i kemijsko stanje za sva vodna tijela podzemnih voda te ne dopustiti pogoršanje već dostignutog stanja bilo kojeg vodnog tijela podzemne vode

V-2 Promicati održivo korištenje voda na osnovi dugoročne zaštite raspoloživih vodnih resursa

Inicijalnom procjenom ustanovljeno je da samo određene aktivnosti određenih specifičnih ciljeva OPKK-a mogu imati značajniji utjecaj na podzemne vode

- 5.2.1. Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini
- 6.1.1. Poboljšanje sustava gospodarenja otpadom s ciljem smanjenja količina odloženog otpada, povećanja odvojenog prikupljanja te ponovne upotrebe otpada
- 6.2.1. Poboljšanje sustava upravljanja vodama kroz uvođenje modernih sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda),

dok se kod ostalih aktivnosti unutar specifičnih ciljeva ne očekuju značajniji utjecaji na podzemne vode, te su stoga i isključeni iz analize.

Mogući negativan utjecaj na količinsko stanje podzemne vode moguć je uslijed provođenja aktivnosti u sklopu mjere 5.2.1. ukoliko će se ulaganja usmjeriti u sustave navodnjavanja. Kako bi se spriječio ovaj utjecaj potrebno je sagledati i uvođenje u upotrebu drugih nekonvencionalnih izvora vode, kao primjerice korištenje pročišćenih otpadnih voda te planiranje lokalnog akumuliranja voda tijekom vlažnog dijela godine za potrebe navodnjavanja u sušnom razdoblju. Ostale aktivnosti unutar specifičnih ciljeva imat će pozitivan utjecaj na stanje podzemnih voda. Gledajući kumulativni utjecaj, OPKK imat će pozitivan utjecaj na stanje podzemnih voda. Gotovo svi projekti koji se vežu uz OPKK za posljedicu će imati bolje kemijsko i količinsko stanje podzemnih voda.

2.7. Površinske vode

Postojeći problemi koji su vezani na površinske vode su kemijsko i fizikalno – kemijsko opterećenje te hidromorfološko opterećenje. Nezadovoljavajuće stanje voda prema fizikalno-kemijskim pokazateljima vezano je za javnu odvodnju i nekontrolirano ispuštanje

otpadnih voda, poljoprivredu te gospodarenje otpadom. Porijeklo kemijskog onečišćenja u vodama može se povezati s poznatim točkastim izvorima onečišćenja u gospodarstvu (ispuštanjem tehnoloških otpadnih voda). Hidromorfološko opterećenje uzrokuje vodno gospodarstvo uređenjem voda i zaštitom od štetnog djelovanja voda, poljoprivreda, uređivanjem vodnog režima na poljoprivrednim površinama, energetske sektor, izgradnjom hidroenergetskih sustava te prometni sektor, izgradnjom i održavanjem luka i plovnih puteva na unutarnjim vodama. Uslijed nepovoljnih pritisaka na površinske vode određeni su okolišni ciljevi koji bi trebali smanjiti nepovoljne utjecaje na površinske vode:

V-3 *Zaštiti i poboljšati količinsko, ekološko i kemijsko stanje vodnih tijela površinskih voda*

V-4 *Pridonijeti ublažavanju posljedica poplava i suša*

Inicijalnom procjenom ustanovljeno je da određene prioritetne osi odnosno njihove aktivnosti imaju pozitivan odnosno negativan utjecaj na površinske vode:

- 5.1.1 Poboljšanje sustava za praćenje klimatskih promjena, prognoziranje, planiranje i provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama,
- 5.2.1 Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini,
- 6.1.1 Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad,
- 6.2.1 Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe,
- 6.2.2. Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda
- 7.1.1. Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a,
- 7.2.1 Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti.

Najznačajniji negativan utjecaj do kojeg može doći provedbom OPKK-a odnosi se na aktivnosti SC 7.1.1 koji se odnosi na poboljšanje plovnosti rijeke Save. Negativan utjecaj očituje se s aspekta hidromorfološkog pritiska, jer se jaružanjem korita rijeke utječe na varijaciju dubine rijeke, strukture i sedimenta korita rijeke. Obnova/izgradnja i korištenje luka predstavlja hidromorfološko opterećenje na rijeke jer dolazi do alteracija obalnog pojasa, širine i dubine rijeka, strukture i sedimenta korita rijeka. Fizička modifikacija korita i obalnog pojasa može utjecati na hidrologiju rijeka, također može doći do odvajanja rijeka od prirodnih poplavnih područja te do promjene u eroziji i pronosu nanosa. Prilikom korištenja luka može doći do akcidentnih situacija čime bi došlo do degradacije kakvoće vode. Ostale analizirane aktivnosti imat će pozitivan utjecaj na stanje površinskih voda.

2.8. Biološka raznolikost

Analizom dostupnih podataka, zaključeno je da postojeće stanje biološke raznolikosti trenutno nije zabrinjavajuće, ali su uočeni negativni trendovi koji bi kroz duži period mogli dovesti do toga da stanje postane zabrinjavajuće. Najznačajniji negativni trend je širenje urbanih površina i drugih površina s izraženim antropogenim utjecajem na štetu prirodnih staništa te postupna sukcesija staništa ovisnih o tradicionalnoj košnji i ispaši (travnjaci i pašnjaci) . Posljedično s ugrožavanjem staništa, raste i broj ugroženih vrsta koje je potrebno dodatno štiti kako ne bi nestale s prostora RH. Autohtone vrste i staništa su pod izraženim

pritiskom invazivnih vrsta, čija su brojnost i raširenost u stalnom porastu kao posljedica različitih ljudskih aktivnosti (prvenstveno gospodarstvo te veća mobilnost). Zbog određenih nedostataka podataka o bioraznolikosti, odnosno rasprostranjenosti stanišnih tipova i s njima povezanih vrsta, kao i o njihovoj brojnosti, nije moguće sa sigurnošću utvrditi trenutno stanje bioraznolikosti.

Okolišni ciljevi su postavljeni prema situaciji utvrđenoj analizom postojećeg stanja.

B-1 Očuvati povoljno stanje prirodnih stanišnih tipova (dugoročno očuvati ugrožene i rijetke stanišne tipove) s posebnim naglaskom na staništa unutar područja ekološke mreže te zaštićenih područja prirode. Očuvanjem staništa, ali i na druge načine, osigurati očuvanje i unaprijediti postojeću biološku raznolikost, što se posebno odnosi na očuvanje ugroženih autohtonih vrsta te sprečavanje širenja invazivnih vrsta.

B-2 Upotpuniti spoznaje o bioraznolikosti Hrvatske

Prilikom analize mogućih utjecaja OPKK-a na bioraznolikost razmatrao se način na koji bi financiranje određenih projekata utjecalo na ostvarenje postavljenih okolišnih ciljeva. Napravljena je preliminarna analiza u kojoj je utvrđeno koji bi specifični ciljevi OPKK-a mogli imati utjecaj na ostvarivanje postavljenih okolišnih ciljeva, a koji ne bi mogli. Zabilježeni su i mogući negativni, kao i pozitivni utjecaji OPKK-a.

Inicijalnom analizom je zaključeno kako ciljevi PO 1., 3. i 8. neće imati utjecaja na ostvarenje postavljenih okolišnih ciljeva biološke raznolikosti.

Za sljedeće specifične ciljeve se utvrdilo da bi neki od tipova aktivnosti planiranih za financiranje kroz navedenu stavku mogli imati lokan negativan te slab utjecaj na ostvarenje postavljenog okolišnog cilja B-1 kroz aspekt izgradnje, odnosno zauzimanje ili fragmentaciju prirodnih staništa.:

- 2.1.1. Razvoj infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa (operatera na tržištu elektroničkih komunikacija) za ulaganje u infrastrukturu širokopojasnih mreža sljedeće generacije, što utječe na dostupnost infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u svrhu maksimalnog povećanja društvenih i gospodarskih koristi u spomenutim područjima -postavljanje infrastrukture širokopojasne mreže;
- 6.1.1. Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad - izgradnja CGO-a (planirano 12 centara), postrojenja za pročišćavanje, pretovarnih stanica, postrojenja za obradu opasnog otpada; kondicioniranje i sanacija/zatvaranje/obnova postojećih odlagališta komunalnog otpada, nereguliranih odlagališta i "žarišnih točaka";
- 6.2.1. Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe- izgradnja uređaja za pročišćavanje vode (kondicioniranje) te postrojenja za desalinizaciju;
- 6.2.2. Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda - izgradnja sustava javne odvodnje otpadnih voda, izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te sabirnih jama i uređaja za obradu mulja.
- 7.1.1. Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a - izgradnja infrastrukture za izravni pristup lukama unutarnjih vodnih putova i njihovo povezivanje s ostalim načinima prijevoza.

- 7.3.1. Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima - izgradnja i modernizacija infrastrukture zračne luke u Zračnoj luci Dubrovnik

Za sljedeće specifične ciljeve se utvrdilo da bi neki od tipova aktivnosti planiranih za financiranje kroz navedenu stavku (navedeni u zgradama) mogli imati značajniji negativan utjecaj na staništa i s njima povezane vrste, odnosno na ostvarenje postavljenog okolišnog cilja B-1:

- 5.2.1. Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini (specifična (infrastrukturna) prioritetna ulaganja i povezane aktivnosti – poplave, erozija obala vodenih tijela, suša):
- Infrastrukturni zahvati za ublažavanje poplava, odnosno razni hidrotehnički zahvati za njihovo sprečavanje mogu imati izrazito negativan utjecaj na močvarna te šumska i travnjačka poplavna staništa jer mijenjaju prirodne poplavne režime šireg područja, ali potencijalno mogu imati i utjecaja na razinu podzemnih voda. Utjecajem na staništa zahvati mogu imati i negativan utjecaj na vrste koje u njima obitavaju.
  - Infrastrukturni zahvati za sprečavanje erozije obala vodenih tijela mogu imati negativan utjecaj na vodena staništa te na staništa riparijske zone kao i vrste povezane s njima.
  - Infrastrukturni zahvati za obranu od suša, odnosno sustavi navodnjavanja mogu imati negativan utjecaj zauzimanjem i fragmentacijom staništa zbog izgradnje melioracijskih kanala te izgradnjom akumulacija, te posredno i na vrste koje dolaze na zauzetim staništima.
- 6.3.2. Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje (razvoj infrastrukture za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode, uključujući objekte za provedbu obrazovnih programa o prirodi):
- Kako su zaštićena područja najvredniji dijelovi prirode svaka izgradnja unutar zaštićenih područja može potencijalno imati negativan utjecaj na postizanje cilja B-1 narušavanjem rasprostranjenosti ili kvalitete staništa, odnosno kroz uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih vrsta.
- 7.1.1. Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a (unapređenje plovnosti):
- Unapređenje plovnosti bi moglo imati izražen negativan utjecaj na različita riječna staništa, njihovim uklanjanjem, ali i vrste usko povezane s njima (posebno kroz produbljivanje/jaružanje riječnih tokova), odnosno na ostvarenje cilja B-1.
- 7.2.1. Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti (izgradnja cestovne mreže):
- Izgradnja cestovne mreže može imati negativan utjecaj na ostvarivanje cilja B-1 primarno kroz fragmentaciju, odnosno prenamjenu staništa, te kroz negativan utjecaj na lokalne jedinke s tim staništima povezanih vrsta. Također, uspostava novih cestovnih koridora može otvoriti i prostor (uslijed uklanjanja prirodnih staništa) za širenje invazivnih vrsta, npr. uz rubove prometnica, čime se potencijalno pogoršava postojeći problem invazivnih stranih vrsta u Hrvatskoj.
- 7.3.1. Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima (modernizacija i izgradnja nove lučke infrastrukture):

- Modernizacija i izgradnja nove lučke infrastrukture (povezivanje otoka) može imati negativan utjecaj na ostvarenje cilja B-1 kroz negativan utjecaj na obalna (supralitoralna i mediolitoralna staništa) te morska staništa (posebno infralitoralna staništa) smanjenjem njihovog rasprostiranja, odnosno uklanjanjem zbog uređenja obale.
- 7.4.1 Poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza (izgradnja željezničkih pruga):
  - Izgradnja novih željezničkih pruga može imati negativan utjecaj kroz fragmentaciju i zauzimanje staništa te porast vjerojatnosti stradanja životinja prilikom prelaska pruge. Također, uspostava novih željezničkih koridora može otvoriti i prostor (uslijed uklanjanja prirodnih staništa) za širenje invazivnih vrsta, čime se potencijalno pogoršava postojeći problem invazivnih stranih vrsta u Hrvatskoj.
- 9.2.1. Unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima putem podrške uključivom rastu s ciljem smanjenja socijalne nejednakosti, isključenosti i siromaštva (izgradnja nerazvrstanih općinskih cesta):
  - Izgradnja nerazvrstanih općinskih cesta može imati lokalno negativan utjecaj na ostvarenje cilja B-1 kroz fragmentaciju i zauzimanje staništa.

Za sljedeće specifične ciljeve se utvrdilo da će neki od tipova aktivnosti planiranih za financiranje kroz navedenu stavku (navedeni u zagradama) imati pozitivan utjecaj na ostvarenje postavljenih okolišnih ciljeva te se kao mjera pojačavanja pozitivnog utjecaja preporuča ulaganje u navedene aktivnosti:

- 6.1.1. Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad (izgradnja CGO-a (planirano 12 centara), postrojenja za pročišćavanje, pretovarnih stanica, postrojenja za obradu opasnog otpada; kondicioniranje i sanacija/zatvaranje/obnova postojećih odlagališta komunalnog otpada, nereguliranih odlagališta i "žarišnih točaka"):
  - S uspostavom sustava CGO-a zatvarat će se postojeća brojna manja odlagališta rasprostranjena po Hrvatskoj, mnoga od kojih nemaju riješen problem sakupljanja i pročišćavanja procjednih voda te trenutno imaju značajan negativan utjecaj na kvalitetu obližnjih staništa, a posebno na ugrožena staništa kopnenih voda. Rješavanje problematike otpada, posebno kondicioniranje i sanacija/zatvaranje/obnova postojećih odlagališta komunalnog otpada, nereguliranih odlagališta i "žarišnih točaka" će imati pozitivan utjecaj na ostvarenje CILJA B-1 jer će se značajno smanjiti negativan utjecaj procjednih voda otpuštanja onečišćujućih spojeva u okoliš te, u slučaju organskog otpada, problem širenja neugodnih mirisa od otpada i privlačenja životinja u potrazi za hranom.
- 6.2.2. Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda (izgradnja sustava javne odvodnje otpadnih voda, izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te sabirnih jama i uređaja za obradu mulja):
  - Lokalno izgradnja infrastrukture može imati negativan utjecaj na rasprostranjenost vrsta i staništa, odnosno njegovu kvalitetu, ali navedeni utjecaj se ublažava smještanjem cjevovoda u koridore postojeće infrastrukture ili unutar građevinskog područja. No, sveukupno rješavanje problema odvodnje otpadnih voda te njihovog pročišćavanja će imati pozitivan utjecaj

na staništa, odnosno na ostvarenje cilja B-1, jer se popravljiva kvaliteta staništa šireg područja, a posebno morskih staništa te staništa kopnenih voda.

- 6.4.1. Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom (sve aktivnosti):
  - Ovaj specifični cilj je usmjeren očuvanju i unapređenju bioraznolikosti Hrvatske, ali i unapređenju saznanja o njoj, odnosno ostvarenju cilja B-1 i B-2. Zbog toga se snažno preporuča ulaganja u aktivnosti predviđene ovim specifičnim ciljem.
- 6.5.1. Poboljšanje okolišnih karakteristika urbanih područja uključujući odgovarajuće upravljanje postojećim fizičkim resursima poboljšanje kvalitete urbanog okoliša (usmjereno na kvalitetu zraka):
  - Aktivnosti planirane unutar ovog specifičnog cilja, a usmjerene na kvalitetu zraka, će imati lokalno pozitivan utjecaj na ostvarivanje CILJA B-1 jer će se poboljšanje kvalitete urbanog okoliša pozitivno odraziti i na okolna prirodna staništa te vrste koja na njima obitavaju (slab pozitivan utjecaj na širem prostoru).
- 6.5.2. Obnova nekadašnjih industrijskih prostora (bivših industrijskih i/ili bivših vojnih lokacija) u sklopu ITI-ja (revitalizacija pojedinih dijelova gradova (industrijska i bivša vojna postrojenja, odnosno korištenje postojećih (fizičkih) resursa unutar urbanih područja bez stvaranja dodatnog prostornog i ekološkog opterećenja):

Ovim specifičnim ciljem se planira osnažiti način razmišljanja u prostornom planiranju kako je potrebno iskoristiti već zauzete prostore, odnosno staništa, a ne zauzimati nova, što će se pozitivno odraziti i na očuvanje staništa, i s njima povezanih vrsta, pa i ostvarenje cilja B-1.

2.9. Zaštićena područja

Zaštićena područja prirode, te njihovo stanje očuvanosti su sagledani kroz analizu površina i brojnost zaštićenih površina. Trenutno je zaštićeno 418 lokaliteta te jedan preventivno zaštićeni, odnosno 8,19% površine teritorija RH. No, ono što je zabrinjavajuće je uočeni negativni trend smanjenja i broja područja ali i njihove površine i to u zadnjih desetak godina. Navedeni trend se ne mora nužno nastaviti, no da bi se priječio moraju se poduzeti potrebne mjere zaštite temeljnih prirodnih vrijednosti zbog kojih su pojedina područja zaštićena, ali i voditi posebnu brigu o održavanju ekoloških uvjeta u rubnim područjima (kako se ne bi površine područja smanjivale). Nadalje, potrebno je napomenuti kako su zaštićena područja prirode zapravo izdvojeni najvredniji dijelovi prirode, što zbog svoje bioraznolikosti, prisutnih staništa, krajobraznih ili geoloških vrijednosti te se općenito može reći kako su utjecaji OPKK-a na zaštićena područja prirode vrlo slični utjecajima na bioraznolikost te krajobraz.

Okolišni cilj je postavljen prema situaciji utvrđenoj analizom postojećeg stanja.

ZP-1 Osigurati očuvanje prirodnih vrijednosti područja kako bi se zadržale trenutne površine sa statusom zaštićenog područja prirode sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13), a po mogućnosti i povećati broj i/ili površine zaštićenih područja prirode (kroz revitalizaciju staništa očuvanje populacija ugroženih vrsta te dodatnu valorizaciju prirode).

Prilikom analize mogućih utjecaja OPKK-a na zaštićena područja razmatrao se način na koji bi financiranje određenih projekata, odnosno tipova projekata utjecalo na ostvarenje postavljenog okolišnog cilja. Napravljena je preliminarna analiza u kojoj je utvrđeno koji bi

specifični ciljevi OPKK-a mogli imati utjecaj, a koji ne bi mogli. Zabilježeni su i mogući negativni, kao i pozitivni utjecaji OPKK-a.

Inicijalnom analizom je zaključeno kako ciljevi PO1, 2, 3, 4 i 8 neće imati utjecaja na ostvarenje postavljenih okolišnih ciljeva biološke raznolikosti.

Za sljedeće specifične ciljeve se utvrdilo da bi neki od tipova aktivnosti planiranih za financiranje kroz navedenu stavku mogli imati negativan utjecaj na ostvarenje postavljenog okolišnog cilja ZP-1:

- 5.2.1. Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini (specifična (infrastrukturna) prioritetna ulaganja i povezane aktivnosti – poplave, erozija obala vodenih tijela, suša):
  - Infrastrukturni zahvati za ublažavanje poplava, odnosno razni hidrotehnički zahvati za njihovo sprečavanje mogu imati izrazito negativan utjecaj na močvarna te šumska i travnjačka poplavna staništa jer mijenjaju prirodne poplavne režime šireg područja, ali potencijalno mogu imati i utjecaja na razinu podzemnih voda. Upravo su najveća, najočuvanija i najznačajnija takva područja zbog iznimne vrijednosti zaštićena u raznim kategorijama zaštite prirode. Utjecajem na staništa zahvati mogu imati i negativan utjecaj na vrste koje u njima obitavaju.
  - Infrastrukturni zahvati za sprečavanje erozije obala vodenih tijela u blizini ili unutar zaštićenih područja prirode mogu imati negativan utjecaj na njihova vodena staništa te na staništa riparijske zone kao i vrste povezane s njima.
  - Infrastrukturni zahvati za obranu od suša, odnosno sustavi navodnjavanja mogu imati negativan utjecaj ukoliko se sustavi smjeste neposredno uz zaštićena područja, jer postoji mogućnost narušavanja kvalitete prijelaznih područja (okolnih staništa) ali i rubnih staništa unutar zaštićenih područja prirode kroz narušavanje kvalitete voda ispiranjem kemijskih preparata koji se koriste u poljoprivredi. Ukoliko se sustavi navodnjavanja smještaju unutar zaštićenih područja prirode (npr. značajni krajobraz), navedeni utjecaj je izraženiji.
- 6.3.2. Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje
  - razvoj infrastrukture za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode, uključujući objekte za provedbu obrazovnih programa o prirodi može potencijalno imati negativan utjecaj na postizanje postavljenog okolišnog cilja jer se izgradnjom smanjuje rasprostranjenost prirodnih staništa unutar zaštićenih područja.
- 7.1.1. Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a:
  - Aktivnosti potrebne za unapređenje plovnosti rijeka zbog znatnog utjecaja na hidrološke i biološke značajke rijeka mogu imati negativan utjecaj na ona zaštićena područja prirode koja obuhvaćaju tokove rijeka, ali i na ona područja koja su smještena u blizini rijeka, a čije karakteristike su povezane s razinama podzemne vode ili režimima plavljenja.
- 7.2.1. Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti
  - Izgradnja prometnica unutar zaštićenih područja prirode može imati negativan utjecaj na ostvarenje cilja ZP-1 kroz smanjenje površine prirodnih staništa te njihovu fragmentaciju. Također, eventualnom uspostavom novih koridora uklanjanjem prirodnih staništa, otvara se prostor za širenje invazivnih vrsta

koje mogu imati značajno negativan utjecaj na bioraznolikost zaštićenih područja.

- 7.3.1. Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima:
  - Izgradnja nove lučke infrastrukture (s ciljem povezivanja otoka) može imati negativan utjecaj na ostvarenje cilja ZP-1 ukoliko se planira izgradnja infrastrukturnih zahvata unutar ili u blizini zaštićenih područja prirode (utjecaj na staništa i prisutne vrste).
- 7.4.1 Poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza:
  - Izgradnja novih željezničkih pruga može imati negativan utjecaj na ostvarenje cilja kroz utjecaj na staništa (zauzimanje i fragmentacija prirodnih staništa) ukoliko se trase smještaju u blizinu ili unutar zaštićenih područja prirode. Također, uklanjanjem prirodnih staništa za potrebe izgradnje novih pruga otvara se prostor za širenje invazivnih vrsta koje mogu ugroziti bioraznolikost zaštićenih područja prirode.
- 9.2.1. Unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima putem podrške uključivom rastu s ciljem smanjenja socijalne nejednakosti, isključenosti i siromaštva:
  - Izgradnja nerazvrstanih općinskih cesta unutar zaštićenih područja prirode može imati lokalno negativan utjecaj na ostvarenje cilja ZP-1 utjecajem na staništa (fragmentacija i zauzimanje).

Za sljedeće specifične ciljeve se utvrdilo da bi neki od tipova aktivnosti planiranih za financiranje kroz navedenu stavku mogli imati pozitivan utjecaj na ostvarenje postavljenog okolišnog cilja ZP-1:

- 6.1.1. Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad
  - Kondicioniranje i sanacija/zatvaranje/obnova postojećih odlagališta komunalnog otpada, nereguliranih odlagališta i "žarišnih točaka" smještenih u blizini (ili čak unutar zaštićenih područja – npr. kategorija zaštićeni krajobraz) će imati pozitivan utjecaj na ostvarenje cilja ZP-1 jer će se umanjiti problem procjednih voda na lokacijama, otpuštanja raznih spojeva u okoliš te u slučaju organskog otpada probleme širenja mirisa od otpada i privlačenja životinja u potrazi za hranom.
- 6.2.2. Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda:
  - Izgradnja sustava javne odvodnje otpadnih voda, izgradnja/rekonstrukcija/dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te sabirnih jama u naseljima u blizini ili unutar zaštićenih područja doprinijeti poboljšanju kvalitete staništa šireg područja, i na taj način očuvanju zaštićenih područja prirode.
- 6.3.2. Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje:
  - Aktivnosti upoznavanja javnosti s važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti može pozitivno doprinijeti ostvarenju cilja ZP-1.
- 6.4.1. Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom je specifični cilj gdje niz aktivnosti može doprinijeti očuvanju prirode odnosno cilja ZP-1. Posebno niz akcija za zaštitu Natura 2000 mreže (često se preklapaju Natura 2000 područja i zaštićena

područja prirode), kao i sve druge aktivnosti locirane unutar zaštićenih područja prirode.

2.10. Kulturna baština

Prema prepoznatim problemima i postojećem stanju kulturne baštine određeni su sljedeći okolišni ciljevi:

KB-1. Zaštita i očuvanje kulturne baštine

KB-2. Održivo korištenje kulturne baštine

Pristup analizi utjecaja se bazirao na procjenama utjecaja tehnologije izgradnje i korištenja zahvata u odnosu na elemente kulturne baštine. Pri tome značajnu ulogu ima fizički oblik zahvata ali i popratne djelatnosti vezane za zahvat.

Inicijalnom analizom ustanovljeno je da se ne očekuju značajni utjecaji određenih aktivnosti na elemente kulturne baštine. To su aktivnosti vezane za PO 1, 3, 4, 8, a procesi koje podržavaju neće rezultirati zahvatima koji u značajnoj mjeri ili opsegu ugrožavaju kulturnu baštinu.

Negativni utjecaji na kulturnu baštinu svode se na moguće uništavanje neotkrivenih ili evidentiranih elemenata kulturne baštine uslijed izgradnje zahvata ili na narušavanje konteksta okolice elementa kulturne baštine (posebice kulturnih krajobrazu ili elemenata graditeljske baštine) uslijed kontekstualno neprimjerene izgradnje. Iako postoji zakonska osnova koja obvezama u okviru izrade projektne dokumentacije sprečava takve događaje mogućnost degradacije je prisutna. Mogućnost negativnih utjecaja tog tipa ovisi o snazi i veličini financiranog zahvata a veća je na zahvatima koji se odnose na SC-e 7.2.1., 7.3.1., 7.4.1. a manja na SC-ima 2.1.1., 6.1.1., 6.2.1. i 6.2.2.

Pozitivni utjecaji dogoditi će se prvenstveno ostvarenjem cilja 6.3.1. a u manjoj mjeri ulaganjima u SC-e 2.3.1. i 6.5.1. Izravnim ulaganjima u procese očuvanja, obnove i korištenja kulturne baštine i u procese korištenja kulturne u turističke svrhe baštine dogoditi će se pozitivni pomaci u smjeru održivog korištenja kulturne baštine i jačanju svijesti o važnosti kulturne baštine. Prilikom aktivnosti vezanih za poboljšanje urbanog okoliša mogući su manji pozitivni utjecaji na kontekst i vrijednost elemenata kulturne baštine.

Utjecaji na kulturnu baštinu će se dogoditi provedbom PO 5. (SC 6.1.1, 6.2.1, 6.2.2., 6.3.1 i 6.5.1.) i specifičnim ciljevima u okviru PO 6. Odnos utjecaja prema kulturnoj baštini je većinom negativan osim u slučaju investicijskog prioriteta 6.3.1 gdje je utjecaj izrazito pozitivan. Pri tome su negativni utjecaji najviše povezani s ciljem KB-1 a pozitivni utjecaji s ciljevima KB-1 i KB-3.

Negativni utjecaji se prvenstveno svode na moguće uništavanje dosad neotkrivenih elemenata kulturne baštine na mjestima izgradnje zahvata. Zatim su moguća narušavanja konteksta ambijentalnih cjelina uslijed izgradnje zahvata u neposrednoj blizini a postoji i vrlo mala mogućnost neprimjerene obnove zaštićene graditeljske baštine.

2.11. Stanovništvo

Nepovoljna demografska struktura stanovništva jasno se uočava u biološkom i društveno-gospodarskom sastavu stanovništva, a to se uglavnom odnosi na razdoblje od 2001. – 2011. godine. Dugotrajno nepovoljni demografski trendovi najizraženiji su u dobnoj strukturi. Proces starenja stanovništva dominantna je odrednica demografskih kretanja u RH. Uslijed nepovoljnih demografskih trendova u svim strukturama stanovništva određeni su okolišni ciljevi koji bi trebali zaustaviti ili usporiti nepovoljne trendove:

- S-1 Zaustaviti daljnji pad prirodnog prirasta stanovništva i nepovoljna migracijska kretanja***
- S-2 Uravnotežiti odnos između dobnih skupina s obzirom na visok koeficijent starosti***
- S-3 Povećati udio visokoobrazovanih stanovnika***
- S-4 Izgraditi i razvijati sustav za cjeloživotno učenje***
- S-5 Smanjiti ili usporiti trend kretanja broja nezaposlenih***
- S-6. Povećati udio informatički pismenog stanovništva***

Pristup analizi utjecaja bazirao se na procjenama utjecaja pojedinih projekata pri čemu značajnu ulogu ima veličina zahvata, ali i popratne djelatnosti vezane za zahvat koje će utjecati na povećanje zaposlenosti. Gledajući kumulativni utjecaj, provedbom OPKK očekuje se pozitivan utjecaj na postojeće stanje i trendove kretanja stanovništva. Očekuje se smanjenje odnosno usporavanje trenda rasta nezaposlenosti, poboljšanje i olakšanje uvjeta rada, školovanja i kvalitete života te smanjenje razlika u razvijenosti između regija unutar RH. Gotovo svi projekti koji se vežu uz OPKK unaprijedit će ili u najgorem slučaju neće narušiti postojeće demografske trendove. Predlaže se da se ulaganja vezana za stvaranje povoljnih uvjeta za poduzetništvo te unapređenje radne uspješnosti i rasta MSP usmjere u područja u kojima je izraženiji trend nezaposlenosti i depopulacijskim područjima te u područja gdje su izraženija emigracijska kretanja. Kako bi se maksimalno doprinjelo efektivnosti aktivnosti vezanih za poboljšanje pristupa visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama, promicaje socijalnog uključivanja te unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima predlaže se ulaganja usmjeriti u ruralna i teže dostupna područja s većim udjelom ranjivih skupina, izraženijim trendom depopulacije i u područjima gdje je izraženiji koeficijent starosti.

2.12. Zdravlje ljudi

Pokazatelji zdravlja ljudi u uskoj su vezi sa sastavnicama okoliša – zrakom, tlom, vodom, bukom i klimom. Određeni su okolišni ciljevi koji bi trebali utjecati na zdravlje stanovnika:

- ZD-1 Stvoriti uvjete koji će omogućiti poboljšanje kvalitete života ljudi i općeg stanja zdravlja ljudi***
- ZD-2 Osigurati praćenje utjecaja okoliša na zdravlje stanovništva razvojem informacijskog sustava javnog zdravstva te pojačati međusektorsku suradnju***
- ZD-3 Smanjiti rizik za ljudsko zdravlje***

Aktivnosti koje su definirane OPKK imat će pozitivan utjecaj na zdravlje stanovništva odnosno na ostvarenje postavljenih okolišnih ciljeva. Ulaganjem u poboljšanje komunalne, prometne i zdravstvene infrastrukture direktno se utječe na poboljšanje općeg zdravstvenog stanja stanovništva odnosno poboljšanja kvalitete života ljudi i njihovog standarda.

U najgorem slučaju nastavljaju se ili pojačavaju postojeći trendovi pojedinih sastavnica koje imaju direktan ili indirektan utjecaj na ljudsko zdravlje (primjer: ukoliko se ne provedu aktivnosti iz specifičnih ciljeva 6.2.1. stopa priključenosti na sustav javne vodoopskrbe ostat će ista kao i broj stanovništva bez javne vodoopskrbe koje se opskrbljuje vodom putem tzv. lokalnih vodovoda, ukoliko se ne provedu aktivnosti iz specifičnog cilja

9.1.1., 9.1.2. i 9.2.1. dostupnost zdravstvene infrastruktura neće biti jednaka za sve stanovnike te bi se mogla i pogoršati uslijed nepovoljnih demografskih trendova kao što je sve veći udio stanovništva starijeg od 65 godina, itd).

2.13. Otpad

Od ukupno 21 županije (uključujući i Grad Zagreb), u 11 županijskih Planova gospodarenja otpadom određene su lokacije CGO-a. Međutim, samo 3 županije su do sada započele s radovima na izgradnji, a 3 su u različitim fazama izrade istražnih radova u svrhu odabira ili potvrđivanja predloženih lokacija. Također, projekti sanacija i zatvaranja u različitim fazama, a mnogi od njih se susreću s problemima prilikom ishođenja lokacijskih i građevinskih dozvola. Iako je usklađivanje s EU propisima na području gospodarenja otpadom dovršeno, nisu ostvareni svi preduvjeti za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom.

Obzirom na postojeće stanje okoliša i prepoznate problema u sektoru gospodarenja otpadom određeni su sljedeći okolišni ciljevi:

- O-1 Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojeg se mora odložiti uz materijalnu i energetske oporabu otpada***
- O-2 Razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom IVO***
- O-3 Smanjivanje rizika od neodgovarajućeg odlaganja otpada***

Provedbom aktivnosti unutar SC 6.1.1. i SC 6.1.2. omogućit će se stvaranje preduvjeta za zbrinjavanje otpada, kao i preduvjeta za smanjivanje količina otpada na izvoru. Značaj utjecaja ovisi o količini financijskih sredstava usmjerenih u ove aktivnosti, odnosno o tome koliko će se, od 12 planiranih CGO-a, stvarno i realizirati te o broju saniranih i zatvorenih postojećih odlagališta. Bitno je osigurati da se sanacija postojećih odlagališta i otvaranje novih CGO-a odvija istovremeno.

Provedbom aktivnosti predviđenih OPKK doći će do nastajanja dodatnih, potencijalno velikih količina otpada, prvenstveno građevnog otpada nastalog tijekom izgradnje i rekonstrukcije infrastrukturnih objekata (SC 4.2.1., 4.2.2., 4.3.1., 7.1.1., 7.2.1., 7.3.1., 7.3.2., 7.4.1.), ali i pojavom većih količina iskopa s onečišćenih lokacija (SC 6.5.2.), mulja iz UPOV-a (SC 6.2.2.) kao i EE otpada (SC 2.1.1., 2.3.1., 4.4.1). Obzirom na postojeće probleme u sektoru gospodarenja otpadom bitno je osigurati adekvatno zbrinjavanje novonastalih količina otpada od predviđenih aktivnosti.

2.14. Mogući prekogranični utjecaj

OPKK-om se planiraju ulaganja u širok raspon aktivnosti. Aktivnosti koje se planiraju unutar PO 1, 2, 3 i 7 su aktivnosti većinom lokalnog karaktera koje se odnose na izgradnju/ rekonstrukciju/ modernizaciju znanstvene, poslovne, socijalne i zdravstvene infrastrukture unutar već izgrađenih područja, ulaganje u opremanje objekata, podršku pokretanjima novih poduzeća, povezivanju znanstvenih institucija i gospodarstva i slično. Utjecaj provedbe ovih aktivnosti je ograničen na usko područje zahvata što se uglavnom odnosi na postojeća građevinska područja, te se njihovom provedbom ne očekuje prekogranični utjecaj.

Aktivnosti koje se planiraju unutar prioriternih osi 4, 5 i 6 su aktivnosti koje uključuju izgradnju/ rekonstrukciju/ modernizaciju energetske i prometne infrastrukture, gospodarenje otpadom i upravljanjem vodama (vodoopskrba, odvodnja, pročišćavanje otpadnih voda, obrane od poplava, navodnjavanje i slično). Ovi tipovi aktivnosti mogu imati utjecaj i na šire okolno područje. Međutim, obzirom da u ovoj fazi nisu poznate lokacije projekata u koje će

se ulagati nije moguće utvrditi mogući prekogranični utjecaj. U slučaju da se pojedini projekti koji će se financirati nalaze u blizini granice susjednih država ili da svojim karakterom mogu imati utjecaje na šire područje, uključujući i područje susjedne države, mogući prekogranični utjecaj razmatrat će se na razini pojedinog projekta u postupku procjene utjecaja na okoliš.

2.15. Mogući kumulativni utjecaji

U tablici u nastavku dan je indikativni pregled mogućih kumulativnih utjecaja provedbe aktivnosti u okviru pojedinih specifičnih ciljeva. Bitno je naglasiti da se radi o indikativnom pregledu budući da za ovakav tip programa nije moguće sa sigurnošću utvrditi stvarni značaj mogućeg utjecaja. Razlog tome je da OPKK predstavlja okvir za vrlo širok raspon aktivnosti, te da u ovoj fazi nije moguće predvidjeti koje aktivnosti će uistinu biti i provedene kao niti na kojim lokacijama, u kojem opsegu niti na kojoj razini (izrada projektne dokumentacije, rekonstrukcija, izgradnja). Ova tablica rezultat je ekspertne procjene očekivanih kumulativnih utjecaja provedbe planiranih aktivnosti u opsegu kako je zaključeno na temelju informacija dobivenih kroz konzultacije s MRRFEU i ostalim dionicima koji će biti korisnici ovog OPKK-a. Pojedine oznake u tablici imaju sljedeće značenje:

Oznaka	Obrazloženje
--	Moguć značajan negativan utjecaj
-	Moguć umjereni negativan utjecaj
	Ne očekuje se utjecaj
+	Moguć umjereni pozitivan utjecaj
++	Moguć značajan pozitivan utjecaj

Usporedbom oznaka u ovoj tablici s rezultatima detaljne procjene dane u Dodatku strateške studije može se zaključiti da postoje određena nepoklapanja. Iako je u Dodatku dana ocjena mogućeg negativnog utjecaja provedbom određenih aktivnosti na pojedine sastavnice okoliša, taj utjecaj može biti lokalno značajan. Međutim sagledavajući širu sliku i uzimajući u obzir kumulativan utjecaj pojedinih aktivnosti na području RH, kao i ostalih aktivnosti u okviru istog SC-a, u tablici kumulativnog utjecaja oznaka može ukazivati na pozitivan utjecaj. Npr. kod procjene utjecaja na biološku raznolikost, izgradnja CGO-a može imati lokalno negativan utjecaj na zauzimanje i degradaciju staništa i promjenu stanišnih uvjeta u okolici zahvata, ali uzimajući u obzir da će se izgradnjom jednog CGO zatvoriti nekoliko postojećih odlagališta te uspostaviti kontrolirani uvjeti kojima se mogu smanjiti druga opterećenja na okoliš npr. vode, zrak i tlo, te da se predviđaju i sanacije ilegalnih odlagališta, kumulativan utjecaj provedbom aktivnosti u okviru SC 6.1.1. smatra se pozitivnim.

Generalno se može zaključiti da provedba OPKK može imati pozitivan utjecaj na okoliš.

Naročito se to uočava sagledavajući utjecaj na stanovništvo, pozitivan utjecaj odnosit će se na postojeće stanje i trendove kretanja stanovništva budući da se očekuje smanjenje odnosno usporavanje trenda rasta nezaposlenosti, poboljšanje i olakšanje uvjeta rada, školovanja i života te smanjenje razlika u razvijenosti između regija unutar Hrvatske.

Aktivnosti unutar PO 5. mogu dovesti do značajnih pozitivnih utjecaja na većinu sastavnica okoliša, a to se posebno odnosi na uspostavljanje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, te izgradnjom mreže vodoopskrbe i odvodnje. Ovim aktivnostima mogu se smanjiti pritisci u smislu onečišćenja voda, tla i zraka, a time i na stanje biološke raznolikosti.

Ulaganja u odvodnju i izgradnju UPOV-a mogu dovesti do značajnog poboljšanja stanja vodnih tijela, posebno ako se ulaganja usmjere u područja gdje je već prisutno loše stanje vodnih tijela (uzrokovano ispuštanjem nepročišćenih otpadnih voda).

Negativan utjecaj najviše se može očekivati provedbom aktivnosti unutar PO 6. obzirom da se unutar nje planiraju aktivnosti vezane za izgradnju cesta, dogradnju i poboljšanje željezničke mreže te unutarnjih vodnih putova. Negativni utjecaji su mogu očekivati na krajobraz, fragmentaciju staništa i poljoprivrednih površina, kulturnu baštinu, potencijalno na zaštićena područja.

Također, bitno je napomenuti da će provedbom većine aktivnosti predviđenih OPKK-om doći do stvaranja potencijalno velikih količina otpada, prvenstveno građevnog otpada nastalog tijekom izgradnje i rekonstrukcije, ali i pojavom većih količina iskopa s onečišćenih lokacija, mulja iz UPOV-a kao i EE otpada. Obzirom na postojeće probleme u sektoru gospodarenja otpadom bitno je osigurati adekvatno zbrinjavanje novonastalih količina otpada od predviđenih aktivnosti. OPKK-om se predviđaju i ulaganja u sektor gospodarenja otpadom čime bi se moglo doprinjeti stvaranju preduvjeta za adekvatno zbrinjavanje novonastalih količina otpada.

		Klimatske promjene	Zrak	Krajobraz	Tlo i poljoprivreda	Šume i šumarstvo	Površinske vode	Podzemne vode	Biološka raznolikost	Zaštićena područja	Kulturna baština	Stanovništvo	Zdravlje ljudi	Otpad
Prioritetna os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija														
1.1.1.	Jačanje infrastrukturnih kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije (IRI) potrebnih za veću znanstvenu izvrsnost											+		
1.1.2.	Poboljšanje hrvatske znanstvene izvrsnosti u Europskom istraživačkom prostoru i na međunarodnoj razini pružanjem podrške IR projektima koje provode znanstveni centri izvrsnosti											+		
1.1.3.	Jačanje kapaciteta istraživačkih organizacija u svrhu provođenja istraživanja usmjerenih na uspješnu primjenu znanstvenih rezultata											+		
1.2.1.	Jačanje kapaciteta poduzeća u IRI-ju											+		
1.2.2.	Poboljšanje i daljnji razvoj inovacijskog okruženja stvaranjem tehnoloških platforma i centara za kompetencije te promocijom klusterskih inicijativa konkurentnosti											+		
Prioritetna os 2. Jačanje pristupa, korištenje i kvalitete ICT tehnologija														
2.1.1.	Razvoj infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa (operatera na tržištu elektroničkih komunikacija) za ulaganje u infrastrukturu širokopojasnih mreža sljedeće generacije, što utječe na dostupnost infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u svrhu maksimalnog povećanja društvenih i gospodarskih dobiti u spomenutim područjima			-					-		-	+		-
2.3.1.	Povećano korištenje IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave razvojem koordinacijske strukture i softverskih rješenja u pogledu IKT-a										+	+		-
Prioritetna os 3. Poslovna konkurentnost														
3.1.1.	Olakšavanje pristupa financiranju za MSP-ove											+		
3.1.2.	Stvaranje povoljnih uvjeta za poduzetništvo pružanjem visokokvalitetne podrške poslovanju											+		
3.4.1.	Unapređenje radne uspješnosti i rasta MSP-ova											+		

		Klimatske promjene	Zrak	Krajobraz	Tlo i poljoprivreda	Šume i šumarstvo	Površinske vode	Podzemne vode	Biološka raznolikost	Zaštićena područja	Kulturna baština	Stanovništvo	Zdravlje ljudi	Otpad
3.4.2.	Poboljšanje inovativnosti MSP-ova											+		
Prioritetna os 4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije														
4.2.1.	Povećavanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti izvora energije, kao i smanjenje potrošnje energije u sektoru proizvodne industrije	+	+		+	+							+	-
4.2.2.	Poboljšanje učinkovitosti korištenja izvora energije i smanjenje potrošnje energije u privatnom uslužnom sektoru (turizam, privatni uredi i trgovina)	+	+										+	-
4.3.1.	Energetska obnova javnih zgrada i zgrada stambenog sektora energetskog razreda D i nižih energetske klasifikacija	+	+									+	+	-
4.3.2.	Unapređenje javne energetske infrastrukture – javna rasvjeta i toplinarstvo	+	+											-
4.4.1.	Uvođenje pametnih mreža u pilot-područjima													-
Prioritetna os 5. Zaštita okoliša, prilagodba klimatskim promjenama i održivost resursa														
5.1.1.	Poboljšanje sustava za praćenje klimatskih promjena, prognoziranje, planiranje i provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama	+					+							
5.2.1.	Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini			-			+	-	-	-		+	+	
6.1.1.	Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad		+	+			+	+	+	+	-	+	+	+
6.1.2.	Poboljšanje sustava gospodarenja otpadom s ciljem povećanja odvojenog sakupljanja i recikliranja/ponovne uporabe otpada	+	+					+				+	+	+
6.2.1.	Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe						+	+	-		-	+	+	-
6.2.2.	Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda		+				++	++	+	+	-	+	+	-
6.3.1.	Unapređenje zaštite i korištenja kulturne baštine u svrhu razvoja sadržaja i usluga povezanih s turizmom										+	+		
6.3.2.	Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje								-	-		+		

		Klimatske promjene	Zrak	Krajobraz	Tlo i poljoprivreda	Šume i šumarstvo	Površinske vode	Podzemne vode	Biološka raznolikost	Zaštićena područja	Kulturna baština	Stanovništvo	Zdravlje ljudi	Otpad
6.4.1.	Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom			+		+			+	++				
6.5.1.	Nadogradnja sustava za upravljanje kvalitetom zraka i njezino praćenje u skladu s Direktivom 2008/50/EZ		+						+		+	+	+	
6.5.2.	Obnova nekadašnjih industrijskih prostora (bivših industrijskih i/ili bivših vojnih lokacija) u sklopu ITI-ja			+					+				+	-
Prioritetna os 6. Povezanost i mobilnost														
4.5.1.	Modernizacija i unaprjeđenje gradskih rješenja za mobilnost bez emisija	+	+									+	+	
7.1.1.	Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a	+	+				-		--	-		+	+	-
7.2.1.	Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti	-	-	-	-	-	+		-	-	-	+	+	-
7.3.1.	Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima			-				-	-	-	-	+	+	-
7.3.2.	Razvoj inteligentnoga, održivog i integriranog niskougličnog urbanog javnog prijevoza	+	+									+	+	-
7.4.1.	Poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza	+	+	-					-	-	-	+	+	-
Prioritetna os 7. Poboljšanje pružanja javnih usluga														
9.1.1.	Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama prelaskom s institucionalne skrbi na skrb u zajednici											+	+	
9.1.2.	Promicanje socijalnog uključivanja i smanjenje nejednakosti poboljšanim pristupom socijalnim uslugama i prelaskom s institucionalnih na usluge u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture											+	+	
9.2.1.	Unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima putem podrške uključivom rastu s ciljem smanjenja socijalne nejednakosti, isključenosti i siromaštva			+					-	-		+	+	
10.1.1.	Uspostava uvjeta za razvoj ključnih kompetencija učenika i provedbu reforme kurikulumu											+		
10.1.2.	Modernizacija i poboljšanje smještajne infrastrukture u visokom obrazovanju kako bi se poboljšao pristup visokom obrazovanju za studente u nepovoljnom											+		

		Klimatske promjene	Zrak	Krajobraz	Tlo i poljoprivreda	Šume i šumarstvo	Površinske vode	Podzemne vode	Biološka raznolikost	Zaštićena područja	Kulturna baština	Stanovništvo	Zdravlje ljudi	Otpad
	položaju te poboljšanje i modernizacija nastavne opreme kako bi se osigurala kvaliteta i relevantnost studijskih programa													
10.1.3.	Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja poboljšanjem uvjeta za stjecanje praktičnih znanja u ciljanim sektorima strukovnog obrazovanja i strukovnog obrazovanja na razini visokog obrazovanja											+		
11.4.1.	Potporna nacionalnom programu reformi s ciljem modernizacije javne uprave i povećanja njezine učinkovitosti, transparentnosti i usmjerenosti na građane											+		
Prioritetna os 8. Tehnička pomoć														
	Osiguravanje usklađenosti i korištenja sredstava fondova Kohezijske politike u Hrvatskoj													
	Podrška učinkovitom informiranju potencijalnih korisnika i šire javnosti o korištenju sredstava iz ESI fondova													

3. GLAVNA OCJENA PRIHVATLJIVOSTI OPKK-a NA EKOLOŠKU MREŽU

3.1. Zaključak o utjecaju OPKK-a na ekološku mrežu

Područja EM na području RH obuhvaćaju oko 37% kopnenog područja i oko 16% teritorijalnog mora RH. Ukupno postoji 780 područja, od čega 742 POVS i 38 POP.

Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Uprave za zaštitu prirode (Klasa: UP/I-612-07/13-71/128, Ur. broj: 517-07-2-2-13-4, 31. listopada 2013.) ocijenjeno je da se ne može isključiti vjerojatnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže tijekom njegove provedbe posebice prilikom provedbe aktivnosti iz Tematskih ciljeva 4, 5, 6 i 7. U ranoj fazi izrade Nacrta OP-a u sklopu TC 4 bile su predviđene aktivnosti vezane uz izgradnju/ rekonstrukciju/ modernizaciju postrojenja za proizvodnju i prijenos energije iz obnovljivih resursa (hidro, vjetro-, solar-, geotermalne-, biogoriva, fotovoltaići, bioplina, biomasa itd) i kogeneracije kao i infrastruktura i oprema potrebna za uspostavu i razvoj mreže za integraciju energetske resursa. Obzirom na kasnije nastale promjene, u Nacrtu OPKK-a koji je predmet ove Strateške studije ove aktivnosti ne odnose se više na veća postrojenja usmjerenih na proizvodnju energije za prijenosni sustav već isključivo na izgradnju postrojenja (npr. solara ili kogeneracije) „na mjestu potrošnje“ (unutar izgrađenih područja) te se smatra da provedba aktivnosti unutar TC 4. neće imati značajan utjecaj na područja ekološke mreže.

Glavnom ocjenom nisu razmatrana varijantna rješenja OPKK-a obzirom da OPKK predstavlja okvir za tipove aktivnosti koje će se u programskom razdoblju moći financirati iz određenih ESI fondova.

Od 17 specifičnih ciljeva unutar PO 5 i 6, utjecaj se može očekivati provedbom aktivnosti unutar 10 specifičnih ciljeva. Potencijalno značajan utjecaj može se očekivati provedbom aktivnosti unutar specifičnih ciljeva:

- 5.2.1. Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini
- 6.2.1. Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe
- 6.2.2. Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda
- 6.3.2. Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje
- 6.4.1. Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom
- 7.1.1. Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a
- 7.2.1. Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti
- 7.4.1. Dogradnja i poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza

Provedba tih aktivnosti moguća je na cijelom području RH. Zbog nepostojanja prostornih podataka, mogući utjecaj na konkretna područja EM kao niti njihov stvarni značaj, na razini strateške procjene nije bilo moguće procijeniti. Također, budući da nije poznato niti koliko projekata će se financirati, nije bilo moguće odrediti niti stvarni kumulativni utjecaj na područja EM. Za zahvate kod kojih je prepoznata mogućnost pojave utjecaja, tijekom pripreme projektne dokumentacije bit će potrebno provesti prethodnu ili glavnu ocjenu

prihvatljivosti za ekološku mrežu te ishoditi Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.

3.2. Mjere ublažavanja utjecaja na ekološku mrežu

Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe OPKK-a koncipirane su na način da predstavljaju uvjete koje trebaju zadovoljiti projekti koji će se financirati iz ESI fondova putem OPKK-a kako bi se osigurala zaštita ciljeva očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Obzirom da se OPKK-om ne definiraju točne lokacije predviđenih aktivnosti, mjere se ne odnose na konkretna područja ekološke mreže. Obzirom da na ovoj razini strateške procjene uglavnom nije bilo moguće utvrditi značaj mogućih utjecaja, za zahvate kod kojih je prepoznata mogućnost pojave utjecaja, tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je provesti prethodnu ili glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu te ishoditi Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu ili ishoditi uvjete zaštite okoliša.

Osim mjera predloženih glavnom ocjenom, u obzir treba uzeti i mjere zaštite biološke raznolikosti i voda predloženih strateškom studijom.

U nastavku je dan pregled mjera grupiranih po specifičnim ciljevima na koje se odnose.

Mjera		
Prioritetna os 5. Zaštita okoliša, prilagodba klimatskim promjenama i održivost resursa		
5.2.	Poticanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava upravljanja katastrofama	
5.2.1.	Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini	<p>Prilikom određivanja prioriteta mjera ulaganja u smislu infrastrukture za poplave, potrebno je uzeti u obzir i mogući utjecaj na ekološku mrežu. Potrebno je, ovisno o rezultatima mapiranja područja u riziku od poplava, kao i plavljenja mora i salinizacije, odrediti metodu zaštite u skladu s očuvanjem ciljnih vrsta i staništa područja EM.</p> <p>Najpovoljnija metoda s aspekta očuvanja poplavnih staništa su stvaranje retencijskih i detencijskih prostora.</p> <p>Izgradnju nasipa ograničiti na naseljena područja. Izbjegavati područja EM gdje su ciljevi očuvanja močvarna staništa i fauna vezana za ovaj tip staništa.</p> <p>Izbjegavati izgradnju brana i kanaliziranje korita na područjima gdje može doći do negativnog utjecaja na EM.</p> <p>Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.</p>
6.2.	Ulaganje u vodni sektor kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije o zaštiti okoliša i kako bi se obuhvatile potrebe, koje su utvrdile države članice, za ulaganjima koja nadilaze te zahtjeve	
6.2.1.	Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe	<p>Ukoliko se crpljenje vode očekuje na područjima gdje prevladavaju vlažna staništa- ciljevi očuvanja područja EM, potrebno je tijekom pripreme projekata osigurati da kapacitet crpilišta nema negativan utjecaj na snižavanje razine podzemnih voda.</p> <p>Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.</p>
6.2.2.	Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	<p>Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.</p>
6.3.	Očuvanje, zaštita, promocija i razvoj prirodne i kulturne baštine	
6.3.2.	Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje	<p>Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je osigurati da se izbjegava izgradnja infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje vrsta i stanišnih tipova- ciljeva očuvanja. Ukoliko to nije moguće, projektnom dokumentacijom mora se predvidjeti i edukacija javnosti o važnosti očuvanja biološke raznolikosti s posebnim naglaskom na ciljeve očuvanja EM.</p>

Mjera		
		Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.
6.4.	Zaštita i obnavljanje bioraznolikosti i tla i promicanje usluga temeljenih na ekosustavu, također putem mreže NATURA 2000, i zelene infrastrukture	
6.4.1.	Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom	-
Prioritetna os 6. Povezanost i mobilnost		
7.1.	Podržavanje multimodalnog Jedinstvenog europskog prometnog područja ulaganjem u TEN-T	
7.1.1.	Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a	Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.
7.2.	Poboljšanje regionalne mobilnosti spajanjem sekundarnih i tercijarnih čvorova s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalne čvorove	
7.2.1.	Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti	Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.
7.4.	Razvoj i sanacija sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke	
7.4.1.	Dogradnja i poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza	Tijekom pripreme projektne dokumentacije potrebno je ishoditi i Rješenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o mogućem utjecaju zahvata na ekološku mrežu.

4. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

Mjere zaštite okoliša koncipirane su na način da predstavljaju uvjete koje trebaju zadovoljiti projekti koji će se financirati iz ESI fondova putem OPKK-a kako bi se osigurala zaštita pojedinih sastavnica okoliša na koje se očekuje utjecaj provedbom aktivnosti. Osim u vidu uvjeta, određene mjere predstavljaju preporuke za prioritete usmjeravanja ulaganja ovisno o prepoznatim okolišnim problemima i postojećem stanju okoliša.

U nastavku je dan pregled mjera grupiranih po specifičnim ciljevima na koje se odnose uz naznaku sastavnice okoliša s kojom je povezana (mjere su povezane s prepoznatim utjecajima u Dodatku strateške studije).

	Mjera	Okoliš
Prioritetna os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija		
1.1.	Poboljšanje infrastrukture i kapaciteta za istraživanje i inovacije, u cilju razvijanja uspješnosti u istraživanju i inovacijama, te promicanje centara za kompetencije, posebice onih od europskog interesa	
1.1.1.	Jačanje infrastrukturnih kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije (IRI) potrebnih za veću znanstvenu izvrsnost	-
1.1.2.	Poboljšanje hrvatske znanstvene izvrsnosti u Europskom istraživačkom prostoru i na međunarodnoj razini pružanjem podrške IR projektima koje provode znanstveni centri izvrsnosti	-
1.1.3.	Jačanje kapaciteta istraživačkih organizacija u svrhu provođenja istraživanja usmjerenih na uspješnu primjenu znanstvenih rezultata	-
1.2.	Promicanje poslovnih ulaganja u istraživanja i inovacije te razvoj veza i sinergija između poduzeća, centara za istraživanje i inovacije i sektora visokog obrazovanja, osobito promicanje ulaganja u razvoj proizvoda i usluga, transfer tehnologija, društvene inovacije, eko-inovacije, aplikacije za javne usluge, poticanje potražnje, umrežavanje, klustere i otvorene inovacije, kroz pametnu specijalizaciju i podržavanje tehnoloških i primijenjenih istraživanja, probnih linija proizvoda, akcija ranog odobravanja proizvoda, napredne proizvodne sposobnosti i primarne proizvodnje, osobito u Ključnim tehnologijama koje potiču razvoj inovacija, te širenje tehnologija opće namjene	
1.2.1.	Jačanje kapaciteta poduzeća u IRI-ju	-
1.2.2.	Poboljšanje i daljnji razvoj inovacijskog okruženja stvaranjem tehnoloških platforma i centara za kompetencije te promocijom klusterskih inicijativa konkurentnosti	-
Prioritetna os 2. Jačanje pristupa, korištenje i kvalitete ICT tehnologija		
2.1.	Proširenje dostupnosti širokopojasne veze i razvoj brzih mreža te podrška usvajanju nadolazećih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo	
2.1.1.	Razvoj infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog	Kroz projektnu dokumentaciju osigurati da su zahvati vizualno zaklonjeni ili smješteni izvan područja vrijednog krajobraza. Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobraza kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.

		Mjera	Okoliš
	interesa (operatera na tržištu elektroničkih komunikacija) za ulaganje u infrastrukturu širokopojasnih mreža sljedeće generacije, što utječe na dostupnost infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije u svrhu maksimalnog povećanja društvenih i gospodarskih dobrobiti u spomenutim područjima	Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz
		Prednost dati ulaganjima u infrastrukturne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora ili građevinskog područja.	Biološka raznolikost
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Izraditi bazu podataka koja će sadržavati podatke o ruralnim područjima koja nemaju dostupne digitalne komunikacijske mreže, a u kojima postoji potreba. Potreba za navedenom infrastrukturom može ovisiti i o dobroj i socijalnoj strukturi stanovništva na konkretnom području . Npr. ukoliko se u nekom ruralnom području nalazi 90% starog stanovništva, a takva nepovoljna demografska struktura u ruralnim područjima nije rijetkost, pitanje je postoji li potreba za uvođenjem digitalne komunikacijske. Izrada ove baze koristila bi se u svrhu usmjeravanja ulaganja u područja gdje je potrebno.	Stanovništvo
	U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad	
2.3.	Jačanje IKT aplikacija za e-vladu, e-nastavu, e-uključivanje, e-kulturu i e-zdravstvo		
2.3.1.	Povećano korištenje IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave razvojem koordinacijske strukture i softverskih rješenja u pogledu IKT-a	Ulaganja usmjeriti u inovativne koncepte koji će područje kulturne baštine približiti širem građanstvu.	Kulturna baština
		Podržavati komercijalnu komponentu projekata a u svojstvu postizanja cilja samoodrživosti.	Kulturna baština
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
Prioritetna os 3. Poslovna konkurentnost			
3.1.	Promicanje poduzetništva, osobito olakšavanjem korištenja novih ideja u gospodarstvu i poticanjem stvaranja novih poduzeća, također putem poduzetničkih inkubatora		
3.1.1.	Olakšavanje pristupa financiranju za MSP-ove	Prednost dati ulaganjima u područja u kojima je izraženiji trend rasta nezaposlenosti i depopulacijskim područjima te u područja gdje su izraženija emigracijska kretanja (izražen negativni migracijski saldo)	Stanovništvo

		Mjera	Okoliš
3.1.2.	Stvaranje povoljnih uvjeta za poduzetništvo pružanjem visokokvalitetne podrške poslovanju	Prednost dati ulaganjima u područja u kojima je izraženiji trend rasta nezaposlenosti i depopulacijskim područjima te u područja gdje su izraženija emigracijska kretanja (izražen negativni migracijski saldo)	Stanovništvo
3.4.	Podržavanje kapaciteta MSP-ova za procese rasta i inovacija		
3.4.1.	Unapređenje radne uspješnosti i rasta MSP-ova	Prednost dati ulaganjima u područja u kojima je izraženiji trend rasta nezaposlenosti i depopulacijskim područjima te u područja gdje su izraženija emigracijska kretanja (izražen negativni migracijski saldo)	Stanovništvo
3.4.2.	Poboljšanje inovativnosti MSP-ova		
Prioritetna os 4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije			
4.2.	Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljive energije u poduzećima		
4.2.1.	Povećavanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti izvora energije, kao i smanjenje potrošnje energije u sektoru proizvodne industrije	Predvidjeti modalitet isporuke biomase iz poljoprivredne proizvodnje krajnjim korisnicima	Tlo
		Prednost dati ulaganjima u projekte na lokacijama u kojima je zabilježena smanjena kvaliteta zraka.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
4.2.2.	Poboljšanje učinkovitosti korištenja izvora energije i smanjenje potrošnje energije u privatnom uslužnom sektoru (turizam, privatni uredi i trgovina)	Predvidjeti modalitet isporuke biomase iz poljoprivredne proizvodnje krajnjim korisnicima	Tlo
		Prednost dati ulaganjima u projekte na lokacijama u kojima je zabilježena smanjena kvaliteta zraka.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
4.3.	Podržavanje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja obnovljive energije u javnoj infrastrukturi, uključujući zgrade javne namjene, kao i u stambenom sektoru		
4.3.1.	Energetska obnova javnih zgrada i zgrada stambenog sektora energetskog razreda D i nižih energetskih klasifikacija	Predvidjeti modalitet isporuke biomase iz poljoprivredne proizvodnje krajnjim korisnicima	Tlo
		Prednost dati ulaganjima u projekte na lokacijama u kojima je zabilježena smanjena kvaliteta zraka.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad

		Mjera	Okoliš
4.3.2.	Unapređenje javne energetske infrastrukture – javna rasvjeta i toplinarstvo	Predvidjeti modalitet isporuke biomase iz poljoprivredne proizvodnje krajnjim korisnicima	Tlo
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
4.4.	Razvijanje i primjena pametnih distribucijskih sustava na niskim i srednjim stupnjevima napona		
4.4.1.	Uvođenje pametnih mreža u pilot-područjima	U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
Prioritetna os 5. Zaštita okoliša, prilagodba klimatskim promjenama i održivost resursa			
5.1.	Podržavanje ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu		
5.1.1.	Poboljšanje sustava za praćenje klimatskih promjena, prognoziranje, planiranje i provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama	-	-
5.2.	Poticanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava upravljanja katastrofama		
5.2.1.	Povećavanje kapaciteta i opremanje za upravljanje rizicima na nacionalnoj i regionalnoj razini	Kroz projektnu dokumentaciju osigurati da su zahvati vizualno zaklonjeni ili smješteni izvan područja vrijednog krajobrazu. Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobrazu kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.	Krajobraz
		Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz
		Prilikom planiranja obrane od poplava gdje je moguće koristiti nenaseljena poplavna područja kao prirodne retencije.	Površinske vode
		Predlaže se da sustavi navodnjavanja ne koriste podzemnu vodu. Na otocima i na vodom siromašnim područjima planirati lokalno akumuliranje voda tijekom vlažnog dijela godine za potrebe navodnjavanja u sušnom razdoblju, korištenjem postojećih zimskih viškova vode na izvorištima i unutar sustava javne vodoopskrbe, odnosno uvođenjem u upotrebu drugih nekonvencionalnih izvora vode, kao primjerice korištenje pročišćenih otpadnih voda.	Podzemne vode
		Prilikom projektiranja građevina za zaštitu od poplava provesti detaljnu analizu mogućih utjecaja na promjene razina podzemnih voda te provesti mjere kako bi se negativni utjecaji ublažili.	Podzemne vode

		Mjera	Okoliš
6.1.	Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije o zaštiti okoliša i kako bi se obuhvatile potrebe, koje su utvrdile države članice, za ulaganjima koja nadilaze te zahtjeve	Prilikom projektiranja predvidjeti preventivne mjere kako ne bi došlo do akcidentnih situacija te mjere postupanja u slučaju akcidentnih situacija.	Podzemne vode
		Prilikom odabira hidrotehničkih zahvata s ciljem obrane od poplave dati prednost zahvatima kojima se minimalno mijenjaju poplavni režimi značajnih područja močvara, šuma ili travnjaka.	Biološka raznolikost
		Prednost dati ulaganjima u sustave navodnjavanja gdje se izgradnjom akumulacija i melioracijskih kanala ne zauzimaju, u širem prostoru, u rijetki stanišni tipovi.	Biološka raznolikost
		Prilikom odabira hidrotehničkih zahvata za izvedbu, a s ciljem obrane od poplave, dati prednost zahvatima kojima se ne mijenjaju poplavni režimi zaštićenih područja.	Zaštićena područja prirode
		Ulaganja usmjeriti u sustave navodnjavanja koji svojim karakteristikama neće ugroziti temeljne vrijednosti zbog koji su zaštićena područja proglašena zaštićenima.	Zaštićena područja prirode
6.1.1.	Razvijanje infrastrukture za gospodarenje otpadom kako bi se uspostavio integrirani sustav gospodarenja otpadom i smanjili rizici koji se odnose na otpad	Kroz projektnu dokumentaciju osigurati da su zahvati vizualno zaklonjeni ili smješteni izvan područja vrijednog krajobraza. Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobraza kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.	Krajobraz
		Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz
		Prilikom sanacije legalnih i divljih odlagališta otpada, prednost dati odlagalištima koja direktno ugrožavaju površinske vode.	Površinske vode
		Predvidjeti tehničke mjere za sprečavanje emisija u vode prilikom saniranja odlagališta.	Površinske vode
		Prilikom sanacije/ zatvaranja/ obnove postojećih odlagališta komunalnog otpada, nelegalnih odlagališta i „crnih točaka“ prednost dati onima koja se nalaze u zonama sanitarne zaštite izvorišta.	Podzemne vode
		Ulaganja usmjeriti u aktivnosti vezane za sanaciju/ zatvaranje/ obnovu koje se temelje na najboljim raspoloživim tehnologijama kojima će se umanjiti problem procjednih voda na lokacijama, otpuštanja onečišćujućih spojeva u okoliš te, u slučaju organskog otpada, problem širenja neugodnih mirisa od otpada i	Biološka raznolikost

		Mjera	Okoliš
		privlačenja životinja u potrazi za hranom.	
		Prednost dati ulaganjima u odlagališta, neregulirana odlagališta i "crne točke" smještenim u blizini ili unutar zaštićenih područja prirode.	Zaštićena područja prirode
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Ulaganja usmjeriti u edukaciju i informiranje lokalnog stanovništva o izgradnji CGO-a i važnosti odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada. Posebno se to odnosi na lokacije CGO-a i ostalih dijelova sustava gospodarenja otpadom s obzirom da se može očekivati povećani otpor prilikom njihove izgradnje	Stanovništvo
		Kod aktivnosti sanacije odlagališta, ulaganja usmjeriti na ona područja gdje postoji veća opasnost onečišćenja podzemnih voda i tla gdje se odvija poljoprivreda.	Zdravlje
6.1.2.	Poboljšanje sustava gospodarenja otpadom s ciljem povećanja odvojenog sakupljanja i recikliranja/ponovne uporabe otpada	Ulaganja usmjeriti u edukaciju i informiranje lokalnog stanovništva o izgradnji CGO-a i važnosti odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada. Posebno se to odnosi na lokacije CGO-a i ostalih dijelova sustava gospodarenja otpadom s obzirom da se može očekivati povećani otpor prilikom njihove izgradnje	Stanovništvo
6.2.	Ulaganje u vodni sektor kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije o zaštiti okoliša i kako bi se obuhvatile potrebe, koje su utvrdile države članice, za ulaganjima koja nadilaze te zahtjeve		
		Izgradnju sustava vodoopskrbe u turističkim područjima prilagoditi sezonskom karakteru turizma kada dolazi do najvećeg opeterećenja na vodni resurs.	Površinske vode
		Ulaganja usmjeriti u moderne sustave vodoopskrbe na područjima gdje postoji značajno povećanje potreba za vodom u turističkoj sezoni.	Podzemne vode
6.2.1.	Poboljšanje sustava gospodarenja vodama uspostavljanjem suvremene vodoopskrbe	Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
6.2.2.	Poboljšanje stanja voda razvojem sustava i mreža za sakupljanje i pročišćavanje otpadnih voda	Granične vrijednosti onečišćujućih tvari u ispitivanom zraku na granici građevne čestice ne smiju se prekoračiti. Prevencija prekoračenja dozvoljenih vrijednosti uključuje npr. sprečavanje ispuštanja neugodnih mirisa iz zatvorenih postrojenja, pročišćavanje takvih plinova biofilterima.	Zrak

	Mjera	Okoliš
	Pri projektiranju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, planirati i gospodarenje muljem s uređaja te ga nastojati u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti.	Površinske vode
	Uređaje za pročišćavanje otpadnih voda smjestiti izvan inundacijskih pojaseva/ poplavnih područja.	Površinske vode
	Prilikom određivanja prioriteta za financiranje potrebno je odrediti UPOV-e koji ne zadovoljavaju granične vrijednosti emisija otpadnih voda kako bi se odredili prioriteti za obnovu /izgradnju UPOV-a.	Površinske vode
	Izgradnju sustava javne odvodnje u turističkim područjima prilagoditi sezonskom karakteru turizma, prednost dati modularnim rješenjima kako bi uređaji za obradu otpadnim vodama radili s optimalnim opterećenjima.	Površinske vode
	Pri projektiranju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, planirati i gospodarenje muljem s uređaja te ga nastojati u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti.	Podzemne vode
	Uređaje za pročišćavanje otpadnih voda smjestiti izvan inundacijskih pojaseva.	Podzemne vode
	Prednost dati ulaganjima u izgradnju/ rekonstrukciju/ dogradnju sustava javne odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda u grupiranim vodnim tijelima podzemnih voda za koja je procijenjeno da su u riziku, s obzirom na količinsko i kemijsko stanje.	Podzemne vode
	Prednost dati ulaganjima u projekte u kojima je planirano postavljanje cjevovoda u koridore postojeće infrastrukture, odnosno izvođenjem zahvata unutar građevinskog područja te izbjegavanjem rijetkih i ugroženih staništa.	Biološka raznolikost
	Prednost dati projektima koji infrastrukturu za obradu i zbrinjavanje mulja s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda smještaju unutar samih uređaja za pročišćavanje ili na lokacijama CGO-a.	Biološka raznolikost
	Prednost dati ulaganjima u projekte izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda (sabrne jame, sustavi javne odvodnje, uređaji za pročišćavanje otpadnih voda) u naseljima smještenim u blizini ili unutar zaštićenih područja prirode.	Zaštićena područja prirode
	Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
	Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
	U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad

		Mjera	Okoliš
6.3.	Očuvanje, zaštita, promocija i razvoj prirodne i kulturne baštine		
6.3.1.	Unapređenje zaštite i korištenja kulturne baštine u svrhu razvoja sadržaja i usluga povezanih s turizmom	Ulaganja usmjeriti u korištenje elemenata kulturne baštine u svrhu kulturnog turizma, na način da se turistički iskoristivi elementi kulturne baštine povežu s edukativnim djelatnostima.	Kulturna baština
6.3.2.	Poboljšanje učinkovitog upravljanja zaštićenim područjima putem razvoja infrastrukture za posjetitelje	Projekti koje će se financirati moraju biti planirani tako da se negativni utjecaji svedu na najmanju moguću mjeru (da se minimizira fragmentacija staništa, da se ne zauzimaju važna i rijetka staništa).	Biološka raznolikost
		Ulaganja usmjeriti u obrazovanje javnosti o važnosti očuvanja prirode.	Biološka raznolikost
		Ulaganja usmjeriti u obrazovanje javnosti o važnosti očuvanja prirode.	Zaštićena područja prirode
6.4.	Zaštita i obnavljanje bioraznolikosti i tla i promicanje usluga temeljenih na ekosustavu, također putem mreže NATURA 2000, i zelene infrastrukture		
6.4.1.	Zaštita i obnova hrvatske biološke raznolikosti i usluga ekosustava koje pruža, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja prirodom	Prednost dati ulaganjima u set akcija usmjerenih zaštiti mreže Natura 2000 i odgovarajuće upravljanje njome (česta su preklapanja zaštićenih i Natura 2000 područja) te sve druge aktivnosti planirane aktivnosti, ali s naglaskom na prostor unutar zaštićenih područja prirode (kao npr. set akcija za podupiranje zaštite vrsta - zaštita i obnova populacija te potrebnih staništa).	Zaštićena područja prirode
6.5.	Aktivnosti za uređenje urbanog okoliša, revitalizaciju gradova, obnovu i dekontaminaciju nekadašnjih industrijskih zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje onečišćenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke		
6.5.2.	Obnova nekadašnjih industrijskih prostora (bivših industrijskih i/ili bivših vojnih lokacija) u sklopu ITI-ja	Prednost dati ulaganjima u projekte koji u sebi sadrže inovativnu upotrebu biljnih materijala i materijala izgradnje, recikliranje postojećih resursa i niske zahtjeve za održavanjem.	Krajobraz
		Projektom dokumentacijom osigurati da su zelene površine uređene u skladu s urbanim kontekstom.	Krajobraz
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Dio ulaganja usmjeriti u obnovu elemenata kulturne baštine koji su dio urbanih ili	Kulturna baština

		Mjera	Okoliš
		industrijskih područja predviđenih za revitalizaciju.	
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
Prioritetna os 6. Povezanost i mobilnost			
4.5.	Promicanje niskougljične strategije razvoja za sve vrste teritorija, posebice za urbana područja, uključujući promicanje održive multimodalne urbane mobilnosti i ublažavanje relevantnih mjera prilagodbe		
4.5.1.	Modernizacija i unaprjeđenje gradskih rješenja za mobilnost bez emisija	Ulaganja usmjeriti u područja na kojima su već zabilježena prekoračenja graničnih vrijednosti za pojedine onečišćujuće tvari, a kojima je uzrok promet i na ona područja za koje se pretpostavlja (zbog nedostatka mjernih postaja) da bi mogla biti utjecana prekomjernim onečišćenjem. To su ponajprije križanja većih prometnice u većim gradovima tijekom najvećih prometnih gužvi, te prometnice u turističkim središtima tijekom turističke sezone.	Zrak
7.1.	Podržavanje multimodalnog Jedinstvenog europskog prometnog područja ulaganjem u TEN-T		
7.1.1.	Modernizacija ključne infrastrukture unutarnjih vodnih putova TEN-T-a	U slučaju da pojedini infrastrukturni objekti odnosno infrastrukturni sustav zauzima prirodno poplavno područje nužno je osigurati retencijska/ inundacijska područja na razini sliva.	Površinske vode
		Prednost dati ulaganjima u održavanje postojećih plovnih putova u odnosu na formiranje novih.	Biološka raznolikost
		Prednost dati ulaganjima u održavanje postojećih plovnih putova u odnosu na formiranje novih.	Zaštićena područja prirode
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
7.2.	Poboljšanje regionalne mobilnosti spajanjem sekundarnih i tercijarnih čvorova s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalne čvorove		
7.2.1.	Poboljšanje regionalne mobilnosti i povezanosti unapređenjem regionalnih cesta, uklanjanjem većih uskih grla i mjerama cestovne sigurnosti	Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobraza kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.	Krajobraz
		Projektnom dokumentacijom predvidjeti sadnju zaštitnih pojaseva zelenila kojima će se postići minimaliziranje vizualnih utjecaja planiranih zahvata.	Krajobraz
		Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz

		Mjera	Okoliš
		Koridore novih prometnica projektirati na način da se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavaju poljoprivredna područja vrijednog i osobito vrijednog poljoprivrednog zemljišta (P1 i P2).	Tlo
		Koridore novih prometnica projektirati na način da se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavaju šumska područja. U slučajevima kada to nije moguće, projektom predvidjeti sanaciju ruba šume u vidu sadnje zaštitnog pojasa grmlja i manjeg drveća kako bi se zatvorio rub šume i zaštiti od vanjskih abiotičkih utjecaja (svjetlost, vjetar)	Šume
		Projektom dokumentacijom predvidjeti sustav odvodnje prometnica u neposrednoj blizini vodotoka na kojima ne postoji kontrolirani i zatvoreni sustav odvodnje.	Površinske vode
		Prednost dati ulaganjima u modernizaciju prometne mreže u odnosu na izgradnju novih prometnica.	Biološka raznolikost
		Prednost dati ulaganjima u modernizaciju prometne mreže unutar zaštićenih područja prirode u odnosu na izgradnju novih prometnica.	Zaštićena područja prirode
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Prednost dati ulaganjima u projekte za unapređenje i gradnju sustava zaštite od buke.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
7.3.	Razvoj i poboljšanje ekološki prihvatljivih i niskougličnih prometnih sustava, uključujući unutarnje vodne putove i pomorski promet, luke, multimodalne veze i infrastrukturu zračnih luka, s ciljem promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti		
7.3.1.	Poboljšana teritorijalna kohezija i povezanost i mogućnost pristupa teritorijalno izoliranim područjima	Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobraza kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.	Krajobraz
		Projektom dokumentacijom predvidjeti sadnju zaštitnih pojaseva zelenila kojima će se postići minimaliziranje vizualnih utjecaja planiranih zahvata.	Krajobraz
		Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz

		Mjera	Okoliš
		Prednost dati ulaganjima u projekte koji prilikom projektiranja predviđaju mjere spriječavanja onečišćenja podzemnih voda.	Podzemne vode
		Prednost dati ulaganjima u modernizaciju postojeće lučke infrastrukture u odnosu na izgradnju nove (zauzimanja novih lokacija, odnosno prirodnih obala).	Biološka raznolikost
		Ukoliko se planira izgradnja luke unutar ili blizu zaštićenog područja prirode voditi računa o potrebnim kapacitetima navedenih zahvata.	Zaštićena područja prirode
		Prednost dati ulaganjima u modernizaciju postojeće lučke infrastrukture u odnosu na izgradnju nove.	Zaštićena područja prirode
		Realizacijom zahvata ne smiju se ugroziti temeljne vrijednosti zaštićenih područja prirode zbog kojih su proglašena zaštićenima.	Zaštićena područja prirode
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Prednost dati ulaganjima u projekte za unapređenje i gradnju sustava zaštite od buke.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
7.3.2.	Razvoj inteligentnoga, održivog i integriranog niskougličnog urbanog javnog prijevoza	Prednost dati ulaganjima u projekte za unapređenje i gradnju sustava zaštite od buke.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
7.4.	Razvoj i sanacija sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke		
7.4.1.	Poboljšanje željezničke mreže u cilju promocije modalnog prijevoza	Ulaganja usmjeriti u elektrifikaciju pruga, uz uvjet da dopuštena granica ionizirajućeg zračenja ne bude prekoračena.	Zrak
		Oblikovanje i uvjeti izgradnje moraju biti u skladu s kontekstom prirodnog i kulturnog krajobrazna kako bi se eliminirali ili umanjili negativni utjecaji na krajobrazne i vizualne značajke.	Krajobraz
		Projektnom dokumentacijom predvidjeti sadnju zaštitnih pojaseva zelenila kojima će se postići minimaliziranje vizualnih utjecaja planiranih zahvata.	Krajobraz
		Kroz projektnu dokumentaciju osigurati sanaciju prostora nakon izgradnje.	Krajobraz

		Mjera	Okoliš
		Prednost dati modernizaciji i saniranju postojećih željezničkih pruga u odnosu na izgradnje novih pruga.	Biološka raznolikost
		Ukoliko trase željezničkih pruga prolaze u blizini ili kroz zaštićena područja prirode, realizacijom zahvata ne smiju se ugroziti temeljne vrijednosti zaštićenih područja prirode zbog kojih su proglašena zaštićenima.	Zaštićena područja prirode
		Prednost dati modernizaciji i saniranju postojećih u odnosu na izgradnju novih.	Zaštićena područja prirode
		Tijekom pripreme projekta provjeriti postoji li vjerojatnost nalaska i rizik oštećivanja elemenata kulturne baštine. Ukoliko postoji, osigurati mjere zaštite kulturne baštine u vidu predistražnih radova, konzervacije nalazišta i sl.	Kulturna baština
		Ukoliko se prilikom izvođenja radova otkriju arheološki nalazi obavijestiti nadležne službe te postupati u skladu s daljnjom procedurom.	Kulturna baština
		Prednost dati ulaganjima u projekte za unapređenje i gradnju sustava zaštite od buke.	Zdravlje
		U projektnoj dokumentaciji predvidjeti količine i vrste otpada koje će nastati te osigurati njihovo adekvatno zbrinjavanje.	Otpad
Prioritetna os 7. Poboljšanje pružanja javnih usluga			
9.1.	Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu koje pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju smanjenjem nejednakosti s obzirom na zdravstveno stanje, promicanjem socijalnog uključivanja poboljšanim pristupom socijalnim, kulturnim i rekreacijskim uslugama te prelaskom s institucionalnih na usluge u zajednici		
9.1.1.	Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama prelaskom s institucionalne skrbi na skrb u zajednici	Ulaganja usmjeriti u ruralna i teže dostupna područja s većim udjelom ranjivih skupina, izraženijim trendom depopulacije i u područjima gdje je izraženiji koeficijent starosti.	Stanovništvo
		S obzirom da u RH još ne postoji kompletno razrađeni sustav palijativne skrbi prednost dati ulaganjima u projekte koji će poboljšati komunalnu infrastrukturu i povećati kapacitete tog segmenta zdravstvenog sustava.	Zdravlje
9.1.2.	Promicanje socijalnog uključivanja i smanjenje nejednakosti poboljšanim pristupom socijalnim uslugama i prelaskom s institucionalnih na usluge u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture	Ulaganja usmjeriti ruralna i teže dostupna područja s većim udjelom ranjivih skupina, izraženijim trendom depopulacije i u područjima gdje je izraženiji koeficijent starosti.	Stanovništvo
		S obzirom da u RH još ne postoji kompletno razrađeni sustav palijativne skrbi, prednost dati ulaganjima u projekte koji će poboljšati komunalnu infrastrukturu i povećati kapacitete tog segmenta zdravstvenog sustava.	Zdravlje

		Mjera	Okoliš
9.2.	Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi ugroženih zajednica u urbanim i ruralnim područjima		
9.2.1.	Unapređivanje životnih uvjeta u ugroženim područjima putem podrške uključivom rastu s ciljem smanjenja socijalne nejednakosti, isključenosti i siromaštva	Prednost dati ulaganjima u rekonstrukciju u odnosu na izgradnju novih prometnica.	Biološka raznolikost
		Prednost dati ulaganjima u rekonstrukciju u odnosu na izgradnju novih prometnica.	Zaštićena područja prirode
		Ulaganja usmjeriti u ruralna i teže dostupna područja s većim udjelom ranjivih skupina, izraženijim trendom depopulacije i u područjima gdje je izraženiji koeficijent starosti.	Stanovništvo
		S obzirom da u RH još ne postoji kompletno razrađeni sustav palijativne skrbi, prednost dati ulaganjima u projekte koji će poboljšati komunalnu infrastrukturu i povećati kapacitete tog segmenta zdravstvenog sustava.	Zdravlje
10.1.	Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje razvojem infrastrukture obrazovanja i izobrazbe		
10.1.1.	Uspostava uvjeta za razvoj ključnih kompetencija učenika i provedbu reforme kurikulumu	-	-
10.1.2.	Modernizacija i poboljšanje smještajne infrastrukture u visokom obrazovanju kako bi se poboljšao pristup visokom obrazovanju za studente u nepovoljnom položaju te poboljšanje i modernizacija nastavne opreme kako bi se osigurala kvaliteta i relevantnost studijskih programa	-	-
10.1.3.	Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja poboljšanjem uvjeta za stjecanje praktičnih znanja u ciljanim sektorima strukovnog obrazovanja i strukovnog obrazovanja na razini visokog obrazovanja	-	-
11.4.	Povećanje institucionalnih kapaciteta i efikasna javna uprava jačanjem institucionalnih kapaciteta i efikasnosti javne uprave i javnih usluga u vezi s provedbom EFRR-a i kao podrška aktivnostima u vezi s institucionalnim kapacitetima i efikasnosti javne uprave koje podržava ESF		
11.4.1.	Potporna nacionalnom programu reformi s ciljem modernizacije javne uprave i	-	-

	Mjera	Okoliš
povećanja njezine učinkovitosti, transparentnosti i usmjerenosti na građane		
Prioritetna os 8. Tehnička pomoć		
Nije primjenjivo		
Osiguravanje usklađenosti i korištenja sredstava fondova Kohezijske politike u Hrvatskoj	-	-
Podrška učinkovitom informiranju potencijalnih korisnika i šire javnosti o korištenju sredstava iz ESI fondova	-	-

5. PROGRAM PRAĆENJA STANJA OKOLIŠA

U Republici Hrvatskoj uspostavljeni su sustavi za praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša. Kako bi se pratio mogući utjecaj provedbe OPKK na okoliš ne zahtjeva se uspostava novih sustava praćenja stanja okoliša, već je potrebno prikupljati podatke iz postojećih. Pri tome je potrebno pratiti sljedeće pokazatelje:

Klimatske promjene

- Emisije stakleničkih plinova (CO₂) uslijed izgaranja goriva- postrojenja za proizvodnju i transformaciju energije
- Emisije stakleničkih plinova uslijed izgaranja goriva - cestovni promet
- Emisije stakleničkih plinova uslijed izgaranja goriva - necestovni promet

Zrak

- Emisije onečišćujućih tvari u zrak (SO₂, NO_x, NH₃, H₂S, CO, PM₁₀)
- Koncentracije onečišćujućih tvari u zraku (SO₂, NO_x, NH₃, H₂S, CO, PM₁₀, PM_{2.5}, dim, UTT, O₃)

Tlo i poljoprivreda

- Bilježiti i evidentirati količinu biomase iz poljoprivredne proizvodnje isporučene krajnjim korisnicima.

Šume i šumarstvo

- Na razminiranim šumskim područjima koja su vraćena u sustav gospodarenja uspostaviti monitoring zdravstvenog stanja u skladu s postojećim ICP-forests (International Cooperative Programme) programom

Vode

- Ekološko stanje rijeka
- Kemijsko stanje rijeka i jezera
- Količinsko stanje podzemne vode
- Kemijsko stanje podzemne vode

Monitoring je potrebno provoditi u svim grupiranim tijelima podzemne vode koja su u riziku i vjerojatno u riziku, te na taj način pratiti kemijsko i količinsko stanje podzemnih voda.

Istraživanjima locirati područja s utvrđenim točkastim izvorima onečišćenja, te uspostaviti nove mjerne postaje za praćenje kakvoće podzemnih voda.

Istraživanjima/monitoringom utvrditi područja koja pokazuju najveću propusnost sustava vodoopskrbe i javne odvodnje, te prioritarno ulagati u obnovu/izgradnju vodoopskrbe i odvodnje na tim područjima.

Biološka raznolikost i zaštićena područja prirode

- BR 3 Zastupljenost pojedinih klasa stanišnih tipova
- BR 4 Zastupljenost ugroženih stanišnih tipova RH
- BR 5 Zastupljenost stanišnih tipova od interesa za EU
- BR 6 Stanje očuvanja ugroženih divljih svojti iz Crvenog popisa RH
- BR 7 Abundancija i rasprostranjenost odabranih vrsta

- BR 9 Invazivne strane vrste
- BR 15 Fragmentacija prirodnih i poluprirodnih područja
- BR 17 Financiranje zaštite i očuvanja biološke raznolikosti
- ZPV 1 Zaštićena područja temeljem Zakona o zaštiti prirode

Kulturna baština

- Broj prijavljenih oštećivanja elemenata kulturne baštine
- Broj novootkrivenih elemenata arheološke baštine

Stanovništvo

- indeks popisne promjene (<, >, = 1)
- koeficijent starosti
- udio visokoobrazovanog stanovništva
- trend nezaposlenosti
- broj useljenih u depopulacijska područja

Zdravlje ljudi

- očekivano trajanje života
- broj epidemija uzrokovanih kontaminiranom vodom za piće ili rekreacijskim vodama prema vrsti uzročnika i broju oboljelih na području Hrvatske
- udio zdravstveno neispravnih uzoraka vode za piće pregledanih na kemijske i mikrobiološke parametre u Republici Hrvatskoj
- broj oboljelih od vektorskih prenosivih bolesti u jednoj godini, a koje se pojavljuju uslijed globalnih klimatskih promjena